

KÕIGI MAADE TÕOLISED, ÜHINEGEM!

№ 7-8 NOORED 1921 KOMMUNAARID

VENEMAA NOORTE KOMMUNISTLIKU ÜHINGU KESKKOMITEE EESTI
SEKTSIOONIDE KESKBÜROO KUUKIRI

Peterburis, 1 mail.

„Visake naer kividega surnuks, kustutage päiksevalgus
ja pooge Mai risti.“
Kurt Eisner.

Esimene Mai — maailma proletariaadi solidaarsuse-, võitluse- ja võitpäev! Iga aasta tuleb ta kevadega ja kuulutab töörahvale elukevadet. Tuleb aastasadu, ja juba rohkem kui veerandsada aastat hüüab üle ilmamaa vägevasti, võimsasti: „Kõigi maade töölised, ühinegem!“

Lilledega, roosidega, röömhüüetega on teda vastu võtnud kogu ilma kurnat töörahvas, ent tina ja tulega ning vihaste sajatustega töörahvast kurnajad kapitalistid, kelle olemasolule ta surmatunni ette kuulutas.

Mai tuleb läbi okas-ohaka padriku, veristet jalgel, purustet käsil, tuleb läbi roosaidade ehituna võitpärjaga. Ta on kasvand, on sirgund iga aastaga; ta armsamaks saand töörahvale, kuid kohutavamaks kodanlusele igal tulekul.

Esimesil aastail tuli ta arglikult, piilus salaja tööliste aguleisse, jutustas sääli vendlusest, armsusest; jutustas ülekohtust piinat töörahva keskel.

Valguskiirina löid Mai soojad sõnad õigustotsivaisse südameisse. Nad mõistsid tema sügavtõiseid hääli, ja nad tulid uulitsalle, tänavalle ning platselle protesteerima vägivalla vastu, mis neid rõhus, tulid solidaarsust avaldama oma kaaskannatajaille. Mai meeldiv ja kutsuv hüüd leidis võimsa vastukaja kogu ilma proletaarlaste südameis. Nad tervitasid teda röömpisarail, tõttasid pidulisis ehtels teda vastu võtma.

Ent kodanlus ehmus sest hüüdest, talle oli see kohutav. Ta pani end jalatallast päalaeni sõjariistu ja kuulutas sõda kaitseta, õrnale Maile — töörahva kevadelle. Ragisesid püssid, vilistasid kuulid . . . Värvis veri, tööliste veri uulitsaid, tänavaid, haljaid aasu, pakatavaid hiisi veripunaseks . . .

Ent ka Mai tõstis kõrgemale, ikka kõrgemale oma veripunase võitluslipu. Ja siis kuulsid ta appihüüdu kurnat, vabanduspäikest ootajad proletaarlased Chicagos, Londonis, Pariisis, Berliinis, Varsavis, Kiievis, Odessas, Moskvast, Peterburis, Tallinnas — kuulsid üle ilma. Nad hoovasid laviinina võitlusrinda. Ja kui ähvardav meri kohises hüüd üle maakera: „Kõigi maade proletaarlased, ühinegem!“ Laoteti üleskutseid, kutsuti võitluselle, peeti vaimustavaid kõnesid, lehvisid lipud, veripunased lipud . . . Ratsutasid sandarmid, valvel olid vägistajad . . . Ragisesid püssid, plaksusid nuuthoobid; värvis jälle uulitsaid veri . . .

Ent: „visake naer surnuks, kustutage päiksevalgus ja pooge Mai risti,“ — see on veristajail, vägistajail ja kägistajail võimata.

Mai kasvis, Mai tugevnes . . . Karastusid südamed, selginesid mõistused. Mai saabus julgemalt ja ikka rohkem ja rohkem tuli talle vastu tervitajaid.

Siis korraga, kui Põhjamaa poegade rinnus pääsis torm valla ja purustas vägistajate, kägistajate võrgu, pühitses ka Mai oma esimest võitpäeva vabanend töörahva keskel helepäiksepaistelisel ilul. Mürisesid siingi veel vihasturtsuväte kuulpenide surmakuulutavad haugatused; ähvardasid Mai päikest mätta mustad kõuepilved, kuid tormina vuhises ähvarduslainile vastu punane laviin, purustes vastasväge ja püstites kõrgelle Mai punase lipu . . .

Nüüd paistab Mai päike meile täies helguses, me tunneme oma rinnal ta kiirte sooji kaisutusi. Muil mail heljub õhus veel uduloor. Ent sinnagi on tungind Mai päikse heledad kiired ja võimsamalt kui kunagi enne kajab üle maailma kui tugev tormhoog Mai vapustav hüüd: „Kõigi maade töölised, ühinegem!“

MAI.

Linnaden, küladen, metsaden, merel ja maal
 töövägi ootaman kevadpäeva verevan loorin.
 Maakera kõverteil liikuman inimrong voorin . . .
 Hümnid trompetide müraga kostuvad koorin —
 maailm kui võitluseväli, kui pidumaja saal.

Trummide võidukan mürinan, lahingu käran,
 punaste lippude lehviden, rahvaste saatel,
 ühedel ahvardav, teisile naeratao-vaatel,
 murdmata truudust, mis annud kord aatel,
 tuleb Mai päikese tiheda kiirsao säran!

Tervitust õnnelist . . . sajatust kuuleb ju Mai . . .

Korraga õhun käib raksaten vapustav värin:

vihaste penide kisana püsside kärin,
 suurtükke turtsatav põrin ja möökade tärin
 valdab Mai rahvasi, kes mühab kui ookean lai.

. . . Hukasid verine möök ja janune kuul
 süttumaid. Uulitsaid värvis Mai punane veri.

Nägis, et raugenud rahvad kui tormita meri . . .
 Mai uuesti külvas siis tormi kui põllule tevi,
 ja orjade perre löi jällegi virgastav tuul.

Vangraude purusten, tungiden pimedusõhs,
 õigustule sädemeid tuulena laiali kanden,
 vabadusõhilejail hüüdu signaalina anden,
 inimsoo aadetal võitlusen truuduse vanden,
 sammusid orjad Mai lippude lehviden tõhs.

* * *

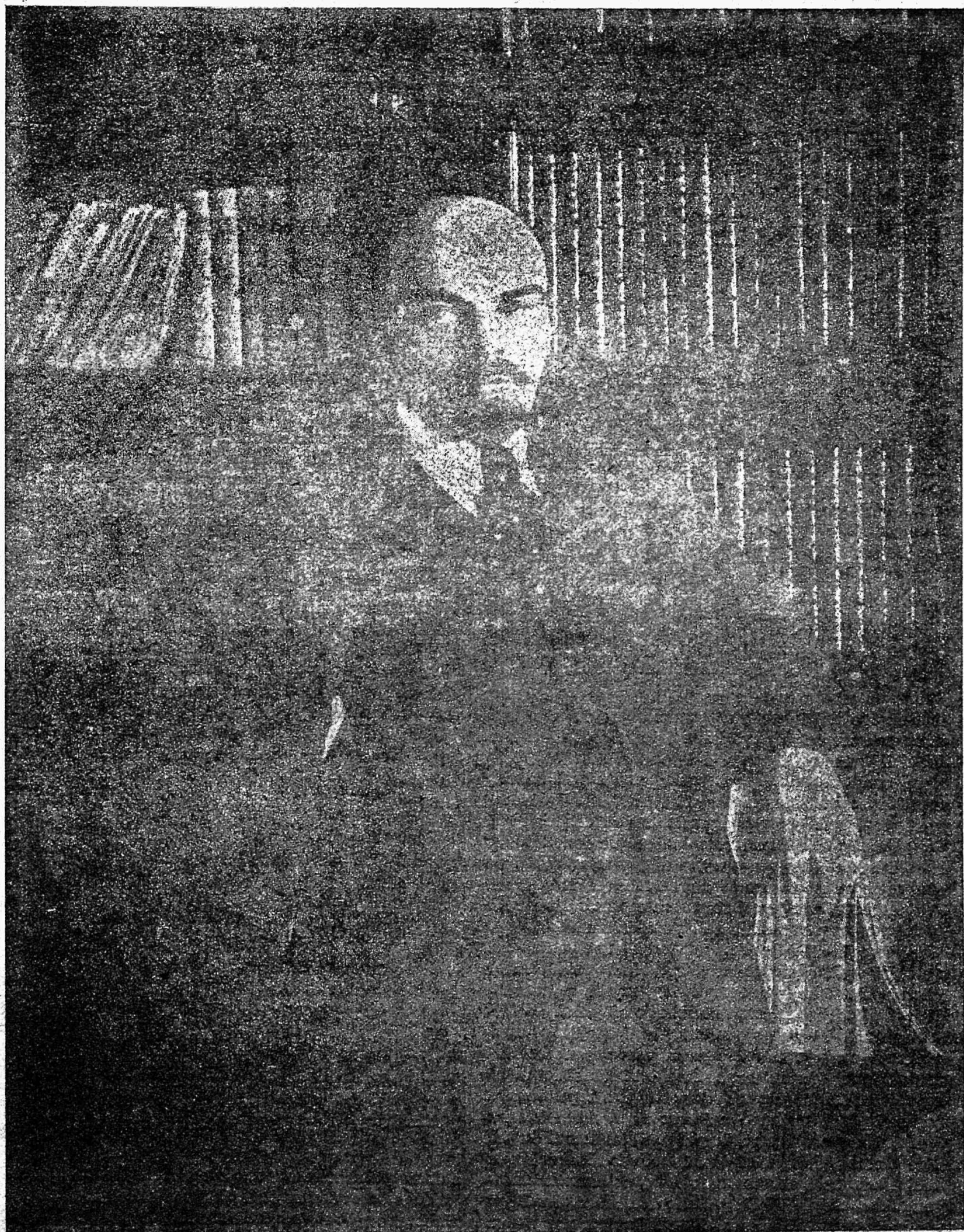
Põhjamaa päikese tõusengul püstiten lippu, —
 Mai veripunast lippu, mul igatsus südamen ammu:
 mil päikesest joobuden kogub Mai soontesse rammu,
 et lipuga maailma äärest kuni ääreni sammu —
 jõuda kord silmpeirilt paistvalle mägede tippu.

Peter Duris,
 1 mail 1921.

Oskar Kullerkupp.

V. I. L E N I N.

ESIMISE MAI PÜHITSEMISE AEGLOOST.

Esimese mai pühitsemine on üks vanemaist pühist inimkonna arenemisaegloos. Juba vanal ajal, kui töolisteliikumist üldse veel ei tuntud, kui täiesti tundmatu oli ka võitlus igasuguse rõhumise ja kurnamise vastu — juba tol ajal oli esimese mai pühitsemine vanade kultuurmaade elanikkude juures moes. Näit. pühitsesid itaalia rahvad esimest maid kui suve algpäeva, kui päeva, mil är-

Nii oli esimene mai juba vanal ajal kollektivismi päev, ühiskondlikkude ja sõjaliste jõudude ülevaatuse päha.

Kuigi esimese mai päev polnud veel kaugeltki töolisteklassi rahvusvaheliseks pühaks arenend, siiski vaatasid valitsevad klassid selle päeva päale üpris kurjalt. Ja miks? Seepärast, et esimese mai pidutsemisest hakkasid ikka enam ja enam osa võtma ka rõhutatud töölised. Asi läks isegi niikaugele, et prantsuse talupojad esimese mai põllul sõjariistus võitluse alustasid oma kurnajate vastu, kes kogu jõuga talupoegi püüdis esimese mai puu pühitsemisest ära võõrutada, sest seesinane puu pidi ju tähendada vabadust ja kogu inimkonna paremat õnne! Schoti vaimulikud läksid isegi niikaugele, et nad 1556 aastal mai mängud ja pidutsemised iseäralise seadusega sootumaks ära keelasid. Muil mail muutus esimene mai valitsevate klasside trallipäevaks, millest ajnult kodanlus võis osa võtta.

Mitu aastasada mööndus, enne kui proletariaat võis saavutada esimese mai pühitsemise võimalust. Alles 1889 aastal, rahvusvahelisel sotsialistlikul kongressil Pariisis, momendil, mil organiseeriti II Internatsionaal, otsustasid kõigi maade töölised pühitseda esimest maid kui töörahva rahvusvahelist vendluse päeva. 8-tunniline tööpäev! Maha sõda! Säärased olid nõudmised, mida töörahvas oma kodanlikele valitsusile esimesel mail ette pan. 1890 aastal pühitsevad töölised esimest maid juba mitmeil mail. Isegi Venemaa proletariaat, kus tsaarivalitsus kõige metsikumalt avaldus,

„Юн. Пр.“

Noorte rühm maipühäl.

kamine loodusjõudes lahti puhkeb ja looduse loovad jõud uuesti ellu ärkavad, talvisest uinakust endid lõpuliselt vabastes. Samuti pühitsesid esimest maid vanad greeklased, põhja sakslased, prantslased ja mitmed teised rahvad, kes kultuuriliselt enam-vähem kõrgemal arenemisastmel olid. Vanul ajal etendas esimese mai pühitsemisel suurt osa niinimetet „külluse puu“, mida ühtlasi nimeteti ka „vabaduspuuks“. Vanade rahvaste arusaamise järele tähendasid küllus ja vabadus kahte lahutamata öde.

Lihtsal puuistutamisel mai esimesel päeval, mida praegu kõigil mail praktiseeritakse, oli vanal ajal sügav ühiskondlik tähtsus. Mai puu all kogus tavaliselt kogu rahvas ühiste asjade arutuseks. Sedasi oli esimene mai kollektivismi päev. Endised rahvad ei võind algkommunismi aegjärgul maa õnnistusi endale teisiti ette kujutada, kui kollektiivis, kuna iga inimene oma hää käekäiku nägi kogu inimkonna üldises õnnes. Näit. pühitsesid prantslased ja inglased esimest maid mitte üksnes igas külas eraldi, vaid palju laialisemal kujul. Olid olemas iseäralised „mai põllud“, kuhu kogus kokku rahvas igast maakonnast, et arutada ühiskondlikke asju. Neil põldel korraldeti tavaliselt rahva jõudude ülevaatust, milleks igaüks pidi kaasa tooma sõjariistad.

„Юн. Пр.“

Lapsed maipühäl.

hakkas töörahvas esimest maid pühitsema kui oma jõudude ülevaatuse päeva, kui päeva, mis täis töolisteklassi rahvusvahelist vendlust ja ühistunnet. Nähes oma kadu, ootas Euroopa kodanlus väriseva

südamega esimese mai päeva, mil proletariaat demonstratiivselt uulitsaile ilmus, kandes ähvardavaid, kodanlusele surmakuulutavaid loosungid. Näit. kogus kodanlus euroopa suuremais tööstuskohtis, Viinis ja Pariisis, terved polgud soldatid, ootes töölisteklassi vastuhakkamist. Ehmund kodanlus püüdis sõjariistus jõul maha suruda töörahva ühistundeavaldust, ning pea alati oli töölisteklassil esimesel mail kaotusi surnutena. Venemaal, näiteks, polnud ühtki esimese mai päeva, mil poleks olnud verivalanguid töölisteklassi rinust. Pääle selle pani kodanlus esimesel mail toime hulka arreteerimisi töölisteklassi silmapaistvamate liigete juures. Vangihooned täitusid... Ehmund kodanlus värises, sest ta nägi esimesel mail proletariaadi hiigljõudu, kui oma surmvaenlast.

Esimese mai püha, mida proletariaat endalle väga suurte ohvritega lunastas, omas iseäralise

tähenduse. Ta muutus rahvusvahelise proletariaadi ühistunde ja vendluse sümboliks. Esimese mai päeval annab kogu ilma revolutsiooniline töölisteklass üksteisele käe vendlikuks ühistunde avalduseks. Ta toimetab mainit päeval oma võitlusjõudude ülevaatust, teatades kodanlusele ähvardavalt ta surmapäeva ette.

Venemaal on kodanlik kord juba hauda varisend ja võidule pääsünd proletaarne võim. Ent sellegipärast pühitseme esimest maid, kui kogu ilma proletariaadi võitlusjõudude ülevaatuse püha, sest võitlused maailma kodanlusega on alles ees. Ses algavas võitluses peab otsustavat osa etendama ka Venemaa proletariaat, kes vabanend kapitalistlikust survest ja kelle võitlusjõud seetõttu võrratu suured. Esimesel mail näitab Venemaa proletariaat oma ühistunnet ja vendlust kogu ilma revolutsioonilisele töölisteklassile, hüüdes: meie oleme teiega!

Ed. Juhani.

ÜLEILMNE NOORTE KONGRESS.

Noorte kommunistliku Internatsionaali kesk-täidesaatva komitee otsuse järele astub 25 aprillil s. a. kokku teine rahvusvaheline Noorte kommunistliku Internatsionaali kongress. See on siis juba kuues rahvusvaheline noorte organisatsioonide kokkutulemine. Esimene — 1907 a. Stuttgartis, teine — 1910 a. Kopenhaagenis, kolmas — 1912 a. Baaselis, neljas — 1915 a. Bernis, viies — 1919 a. Berliinis ja kuues, s. o. eelolev, mille koht veel avaldamata. Üheltpoolt soovitatakse Nõukogu-Venemaad, kus kongressil töötamiseks kõige lähedamad võimalused, ent kapitalistlikel mail on need võimalused üpris piirat, sest sääl tuleb töötada politsei valve all. Teiselt poolt aga soovitatakse mõnd Öhtu-Euroopa linna najades väiteile, et Nõukogu-Venemaale pääsemine on kapitalistlikelt mailt iseäralise politsei valve all väga kitsendat.

Neljal esimesel rahvusvahelisel kongressil olid edustet n. n. sotsialistlikud noorte organisatsioonid, kes ühinend Noorte Internatsionaali lipu alla. Berliini kongressil nimetasid need organisatsioonid endid kommunistlikeks ning oma rahvusvahelise ühenduse — Kommunistlikuks Internatsionaaliks. Seega, on kaks viimast rahvusvahelist kongressi noorte kommunistlike organisatsioonide edustused.

Eelmised kongressid kandsid enam-vähem juhuslikku laadi, sest puudusid kindel väljatõtet kavand ja tegusuuteline juhtiv aparaat. Seepärast nähtuski mainit organisatsioones otsustavalt momentel jõuetust ja abitust.

Berliini kongress oli eelmisist kõige laialdasem ja ühtlasi ka tegusuutelisem. Sääl tööteti juba välja kavakindel programm, mille järele pidi töötama reorganiseerit organisatsioon — Noorte Kom-

munistlik Internatsionaal. Ja nagu teada, on see programm endiseist sisukamaim ja revolutsioonilisem. Kuid siiski oli mainit kongressi edustus kaunis piirat ja nimelt euroopalises masstaabis. Eelolev kongress aga töötab olla üleilmseks, s. o. kus edustet Euroopa, Aasia, Austraalia, Afrika ja Ameerika töötava noorsoo organisatsioonid!

Poolteise aasta kestel, mil tekkis Noorte Kommunistlik Internatsionaal, on mainit organisatsioon teind võrratu laialdast organiseerimistööd, mille tulemuseks need hulgaarvulised noorte kommunistlikud organisatsioonid, mis tekkind kõigis ilmkaareis ja mis kahtlemata oma edustajad eelolevale rahvusvahelisele kongressile saadavad. Enesestki mõista, et mainit kongressil on edespildes noorsooliikumises ja ühtlasi ka maailma proletariaadi revolutsioonitõusus ülisuur tähtsus, sest selle otsused kannavad delegaadid üle maakera igasse ilmnurka laiali ning noorte organisatsioonid hakkavad kindla tegevuskavandi järele oma keskorgaani — Kommunistliku Internatsionaali — juhatusel teostama esimesejärku lahingu ülesannet, s. o. kapitalistliku ilmkorra pommitamist.

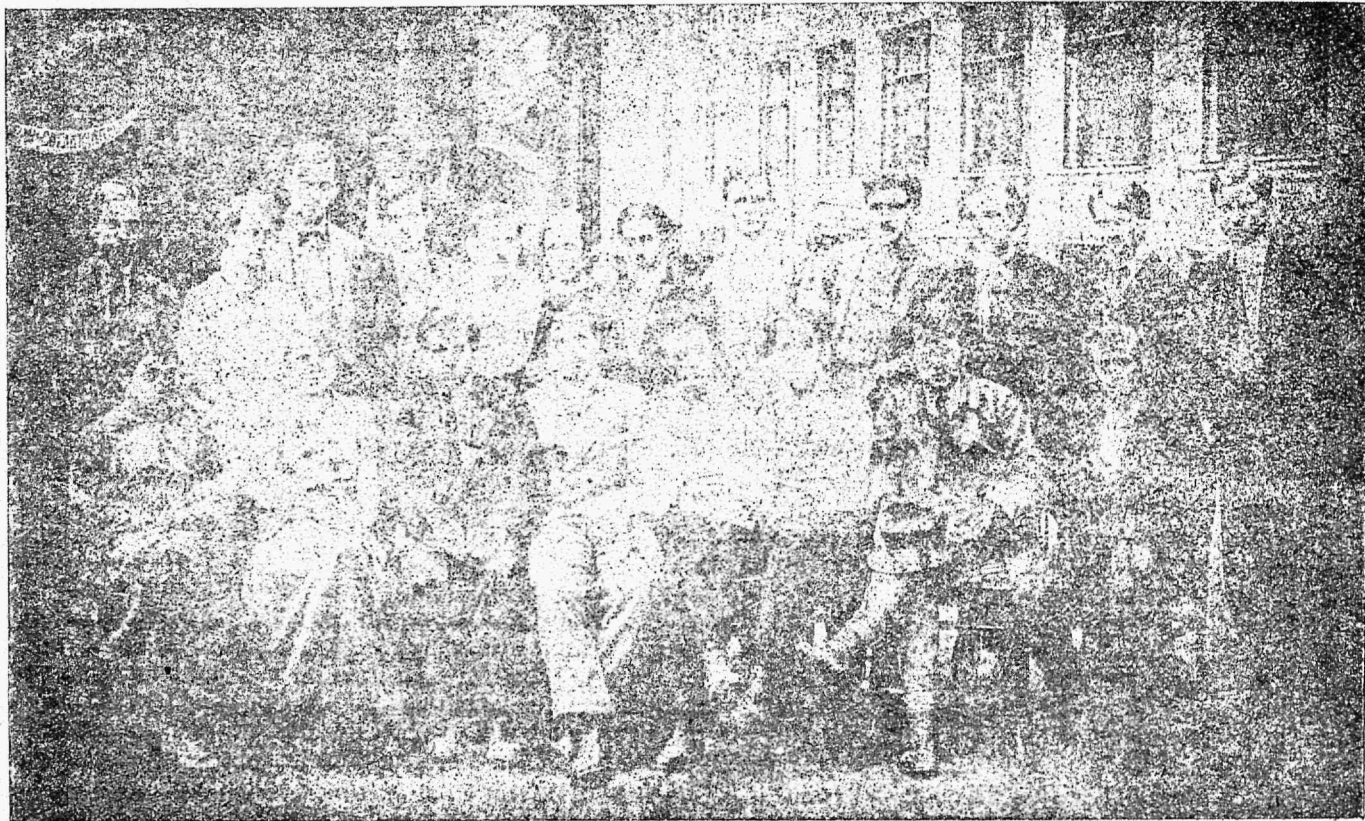
Allakriipsutades noorte üleilmse kongressi tähtsusele, tutvustan „Noorte Kommunaaride“ lugejaid selle kavandiga, mis kongressi päevkorras, mille avaldasime „N. K.“ 4 nrs. Siinkohal tahan käsitleda tähtsamaid päevkorra punkte üksikasjalisemalt.

Ei tule kongressi kokkutulemisest mingisuguseid takistusi, siis on ta tol ajal, kui kuukiri kirjutava artikliga lugejatele jõuab, oma töö juba lõpetand. Selle tulemusist kirjutame edespildi, kui

oleme saand seekohaseid andmeid. Nüüd aga vaatleme, millised ülesanded kongressil.

Esijoones peab konstateerima fakti, et kongressi töö on laialdasem ja vastutusrikkam seevõrd, kui võrd on laienenud Noorte Kommunistlik Internatsionaal ja kui võrd on lähinend aeg, mil üleilmse revolutsiooni tormkell hüüab noori otsustavale võitluselle, mil lööb ta viimse paugu. Kui pärast Berliini kongressi Noorte Komintern on mitmevõrra kasvand, nimelt 200.000 liikmest ligi 700.000, ja kui maailma proletariaadi revolutsiooni-päev hiigsammel kiviga visatavasse kaugusse li-

vaidlusi. Ühelt poolt tooniteti, et Noorte Komintern peab olema täiesti autonoomne ehk iseseisev organisatsioon ning võib otsustada kõiki küsimusi iseseisvalt, olenemata Kommunistlikust Internatsionaalist. Teiselt poolt aga esineti vastuväidetega, et Noorte Kom. Internatsionaal ja ta organisatsioonid peavad olema iseseisvad kuid see iseseisvus ei tohi katkestada sidet Kominterniga ja selle organisatsiooniga, sest proletariaadi revolutsiooni edukas arenemine nõuab kõigi töörahva organisatsioonide tsentraliseerimist ehk keskendamist. Viimsele seisukohale asus kongressi suur enamus, töö-

„Юн. Пр.“ Maailma noorte kommunaaride edustus Kommunistliku Internatsionaali II kongressil 1920 a.

ginend, siis ka arusaadav, et seejärel peame kindlustama oma laialdast organisatsiooni, peame muutma oma võitlustaktikat, tarvitades kõige radikaalsemaid abinõusid. Najades poolteiseaastase Noorte Kominterni praktikale ja kogemusele leiab kongress teid, kuidas kõrvaldada vigu ja puudusi, mis endises töös avaldund ja kuidas kindlustada resultaate, mis saavutat.

Tähtsamaks kongressi päevkorra punktiks on noorte kommunistlike ühingute vahekord kommunistlike parteidega ja Noorte Kominterni vahekord Kominterniga. See küsimus tekitas rahvusvahelisel noorte kongressil Berliinis kõige enam

tades käsikäes töötada Kominterniga. Ent mainit kongress jättis siiski lähemalt tähendamata, millises kujus see „käsikäes“ töötamine väljendub, sest ses suhtes pole ta märkind mingisuguseid praktilisi näiteid ega rajand selgeid sihtjooni. Ses mõttes kavatsebki teine kongress seda punkti täiendada. Sest nüüd, mil kapitalismi kantsile tormijooks päevaülesandeks, peab olema lahingupelkel ühine side ja kindel distsipliin: ainult siis võib tormijooks õnnestada. See küsimus on praegusaajal kõigis rahvusvahelises organisatsioones ja ajakirjus elaval harutusel. Kui Berliini kongressil vaieldi see üle, kas peab olema Noorte Komintern

täiesti autonoomne ehk üldkõnitsimis Kominternist olenev, siis on nüüd see iseseisvuse töbi peaaegu täiesti lahtund, sest kõik, kes tahavad, on arusaand sideme tarvidusest kahe tööliste revolutsioonilise organisatsiooni vahel. Selleks on õpetand pikaajaline kuid senni vaevaline noorsoo liikumine kapitalistlikel mail ja lühikeajaline kuid võimas noorsoo liikumine Nõukogu-Venemaal, kus noorte kommunistlik ühing töötand ja töötab käskäes kommunistliku parteiga, pidades temaga igalpool sammu ja olles temaga alati lähidases ühenduses.

Najades ülalpool kirjeldet väiteile ja näitusille, võib juba ette kindlasti öelda, et Noorte Kommunistliku Internatsionaali II kongress ütleb ses suhtes oma selge ja mõjuva sõna, mis tuleb kasuks maailma proletariaadi revolutsioonile ja ühtlasi ka rahvusvahelisele noorsoo liikumisele.

Teiseks tähtsaks küsimuseks on Noorte Kominterni kongressil majanduslik-õigusliku võitlusprogrammi väljatöötamine, Kava, mis ses suhtes Stuttgarti kongressil välja tööteti ja vastu võeti, ning milles pääasjaliselt alaealistele töökaitset nõuti, on vananend. Aja hooratas on märksalt edesi jõudnud ning seega kaasa viind ka töölisteliikumist ja sellest olenevaid majandusliku seisukorra parandamise nõudeid. Me ei või omi nõudeid enam piiritella vaid töökaitse nõudmisega, ent peame nõudma täielist noorte vabanemist kapitalismi lkkest, mis võib sündida ainult siis, kui kukutat kapitalistide valitsus. Seepärast peame igat avaldust ses, suhtes kasutama mitte väikesteks järelandmisiks kapitalistide poolt, ent nende lõpliseks kukutamiseks.

Kolmandaks tähtsaks küsimuseks on kongressil maailma noorsoo sotsialistlik kasvatus. Kongress peab otsustama, kuidas päästa noori tööliste kodanikkude koolide mõju alt, kus neid pimestetakse kodanikkude õpiviisiga, sunnitakse neid salgama omi klassihuve. Selle valeõpetusele

peavad noorte kommunistlikud organisatsioonid vastu seadma sotsialistliku õpetuse, laialdaselt propagandeerides ja selgitades töölisteklassi ideid.

Sama tähtis on ka antimilitaristlik ehk sõjavastane kihutustöö. Nagu teada, kasvatakse kodanlikus korras töölistest pimedaid tööriistu kodanlaste ja ühtlasi ka tappriistu, kes pimedast pääst hävitavad omi klassivendi. Nii nimetat sotsialdemokraadid on püüdnud seletada, et noorsugu peab loobuma sõjalisest tegevusest täiesti. Kuid see tähendaks, et peaksime end elusalt oma vaenlaste—kodanlaste—kätte andma. Sest niikaua, kui võimul kodanlus, tarvtiab ta töölisteklassi vastu surveabinõuna sõjariistu ja absurdne oleks end vabatahtlikult kodanlusele ohvritalleks tuua. Noorte Komintern aga ütleb: Niikaua, kui kodanlus võimal, vältab verivalamine ja selle verivalamise lõpetamiseks peab töölisteklass end hästi sõjariistu panema, et kukutada verivalajate kildkond. Nagu Berliini kongress näitas, ei ole selles asjas mõtete lahkuminekuid. Ja II Noorte Kominterni kongressil jääb väljatöötada kavand kuidas seda teostada.

Kongressil on veel rida teisi küsimusi, mis enam-vähem tähtsamad, nagu Noorte Kominterni suhe rahvuslikkude noorte ühinguiga, organiseerimistöö hommikrahvaste noorte keakel, mis teatavate töötingimuste tõttu erineb tööst Öhtu-Euroopa noorte keskel, agitatsiooni meetodid jne.

Kongress annab aruandena maailma noorsoo kommunistlikust liikumist rikkaliku mterjaali, mis näitab selle liikumise arenemist, selle häid ja pahu külgi. Arve võttes kõiki kogemusi ja ajatingimusi, töötavad maailma noorte tööliste delegaadid oma kongressil võitluskavandi, mille järele kogu ilma noorte vägi oma Internatsionaali lipu all, ühendetuna Kommunistliku Internatsionaaliga, sammub viimsesse lahingu mis saab saatuslikuks: surmunniks kurnavaile kapitalistele ja uue elu alguseks maailma kurnatavaile proletarlasille.

Viktor Noor.

KOMMUNISTLIKUD NOORTE ORGANISATSIOONID JA KOMMUNISTLIKUD PARTEID.

Selle päälkirja all kirjutab sm. Günther Hopfe „Noorte Kommunistliku Internatsionaali“ Saksa väljaande jaanuarikuu numbris:

Viita ja püüda sifemise võitluse järele on proletarlik noorsugu poliitilisest võitlusest aktiivselt osavõtmise tarviduse äranagemisele tulnud. Ei olnud ju mitte selge äranägemine ettevõetava võitluse tarvidusest kapitalistliku ühiskonna võimu alt vabanemiseks selleks põhjuseks, mis proletarlat noorsugu sündis oma organisatsioon looma, vaid tagantlütajats seejuures oli majanduslik surme, noorte kurnamine vabrikutes ja töölodades, langetat ülekohus ja rõhumine ning noorsoo vilets majanduslik ja hariduslik seisutord.

Noori proletarlati sündis liituma surme alt vabanemispüüde ja tung oma hariduse täiendamiseks, sest kodanlikult koolist saadud haridus tundus liig viletsana — ja kõige enam — nõue seltskonna ja üksteisega läbitäimise järele, mida oli võimata teostada vanemate viletsas kodus. Ning alles hiljem õpetas võitlus kodanlik-kapitalistliku riigivõimuga ja alatata kasvav sõjaväeline surme noorsugu arusaama poliitilisest vahetorrifist. See arusaamine oli tagantlütajats noorsoole ning ajas teda poliitilisele võitlusteetele.

Siis, kõigi ta järeldustega, on selle arenemise lõpule viind. Sõjaajal võttis noorsookurnamine kõige metfikuma kuju. Siis eemalbeti kõit seadused, mis

seini veel kuidagi takistajid noortfugu wiimse wõimaluseni väljaturnamast. Iffa suuremate ja suuremate proletaarsete noortehulkade sõjateeruse tõmbamine, sõja tagajärjel tekkinud hirmus wiletlus noorte keskel ja lõpuks revolutsioonilise wõitluse algus sõja ja kapitalismi vastu wiisid noorsoo arenemise lõpule; need põhjused sundisid noori anduma revolutsioonilisele wõitluselle. Noorte häda ja kannatus, nende silmi ees arenewad wõitlused ja sündmused õpetasid neid oma wiletlust ja häda sünduma poliitilise olukorraga ning see õpetas neid arusaamiselle, et wõimata on wabaneda kapitalismi surwe alt ilma revolutsioonilise wõitlusega kodanlik-kapitalistliku korraga. Neil põhjusil tekkisid siis sõja ajal ja sõja järele kõigil mail kommunistlikud noorte organisatsioonid.

Kõigi Kommunistliku Internatsionaaliga ühinenute noorte organisatsioonide programmides ja taktikawadades on poliitilisest wõitlusest osawõtmisnõue. Seega peab siis wahetord kõiide kommunistlikkude parteidega kui revolutsioonilise wõitluswäega kindlaks määrat olema. Seft kui noorte wabanemine on wõimalik ainult kodanlik-kapitalistliku korra häwitamisega, siis ei wõi see wabanemine mitte ainult noorte ülesandeks olla. Isegi kõige revolutsioonilisemate ja kõige otjusstawamate noorte jõud ei suuda üksi ühistonda ümberluua. Ühendus kõiide revolutsiooniliste jõudega ja organisatsiooniga on järjekilselt isenesest tarwiline. Seepärast on ka ühise wõitluswäerinna loomine noorte kommunistlikel organisatsioonel ja kommunistlikel parteidel üheks pääüleandeks.

Waatamata kõige selle pääle, wõib aga siiski Noorsoo Internatsionaaliga ühinenute organisatsioonide hulgas ja isegi riisuguste seltsiliste poolt, kes tunnistawad täiesti tarwiliselt noorte aktiivse poliitilise wõitluse, kuulda seletust, nagu oleks otsekõhene poliitiline wõitlus proletaarsete poliitiliste parteide ja eriliselt sotsialistlikkude parteide asi, mis noorsoole palju torda ei lähe. Noorsoo organisatsioonide täielisest iseseiswusest väljanimnes, ettawad nad osawõttu igasugusest poliitilisest wõitlusest.

Sarnaste wõolude vastu wõitleb aga wõimsalt wene noorte kommunistlik ühing, kes allub poliitiliselt täiesti parteidistsipliinile. Seda nähtust seletab aga euroopa noorproletaarlaste suur enamus Wenemaa erilise poliitilise seisukorraga. Riisuguse wastastikkude seisukohade tõttu kommunistlikkude parteide ja kommunistlikkude noorte ühingute juures on tingimata väga tarwiline seda küsimust põhjaliselt läbi harutada ja noorte kommunistliku ühingu arenemist ja nende wahetorda kommunistlikkude parteidega selgelt teha. Ilma täpikäälse arenemisajaloo ja wastastiku wahetordade tundmiseta on wõimata seda edespäiwelise revolutsioonilisele tööle nii ülitähtsat küsimust otjustada.

Riisugune oli siis ennesõjane wahetord noorte organisatsioonide ja sotsialistlikkude parteide wahel? Noorproletaarlaste organisatsioonide asutamise juures ei tulnud mitte ägedat wõitlust pidada üksnes kodanlik-kapitalistliku seltskonnaga, kes oma terawa klassimõist-

tiga kõhe seda hädaõhtu aimas, mis teda waritses noorproletaarlaste organisatsioonide poolt. Wõitlust tuli pidada ka proletaarlaste enestega. Wihawaenu ei awaldand noorte organisatsioonide vastu mitte üksnes laiad proletaarsete massid, kes olid kodanlikkude eelarwamiste karmitsais ja seepärast noorile igasugust algatust keelasid, waid wihawaenulised olid ka töölisklassi liikumise juhid, kõik partei ja ametühingute bürokraadid. Need tundsid kiwes tempos arenewate noorte organisatsioonide poolt hädaõhtu töölisklassi rahulisele, reformaatorlikule liikumisele. Nad ei wõind aga noorte liikumist täiesti ära keelata, ning seepärast katsusid nad igal wõimalikul wiisil seda liikumist oma wõimu alla saada, ning riigiwõimu lahtel kaasabil läks see neil ka enamil mail torda. Nii tekkisid noorte organisatsioonid, kes said isegi rahalist abi parteide ja ametühingute poolt ning kes olid reformaatorlikkude töörahwajuhtide mõju all. Sarnane mõju all olek ja rahalise abisaamine nõrgendas loomulilselt noorte majandusliku ja poliitilise wõitluse arenemist, takistas noori revolutsiooni poolt töötamises ja kõige päält halwas see neid wõitluses weriwaenlasega — militarismiga. Just wõitlust militarismi vastu saboteerisid reformatiivsed töölisklassi juhid ja ametühingute bürokraadid, seft see wõitluse arenemine käis nende plaanidelle risti vastu. Otsekõhe sõja lahtipuhkemise järele ilmus see „juhtide“ mõju isearanis terawalt esile. Nii muutusid noorsoo ühingud massesid tapwa militarismi kaastlasteks ja nende kaudu allusid noored proletaarset kõige terawamale turnamiselle. Imperialistlik sõda ja isamaa õgised proletaarsete noorsoo dieid sotsiaal-patriootlikkude noorsoo juhtide awalikul kaasabil.

Kuid nende sotsiaal-patriootide promolaatorlik tegewus ei jatkand murda proletaarsete noorsoo wastupaneku waimu. Su enne sõda püüdisid noored kõigi tagakuusamise pääle waatamata luua täiesti iseseiswaid noorte ühinguid. Riisuguste iseseiswate noorte-ühingute loomise mõte sai täiesti küpselt sõja algul. Igalpool alati wõitlust sotsiaal-patriootide vastu juhtõnaga: „Lahti parteist. Organiseerimise wabadust ja poliitilist iseseiswust noortele. Iseisew militarismi- ja kapitalismi wastane wõitlus.“ Sotsialistliku Noorsoo Internatsionaali edespüüsimine ja kõwenemine, ühised rahwuswahelised ettewõtted, ülestused ja manifestid andsid neile organisatsioonile poliitilise ilme. Ainult harwa, mõnel maal, kus sotsialistlikud parteid jäid truult oma revolutsioonilistele ülesannetelle, kehtis noorte organisatsioonide ja poliitiliste parteide wahel ühistegewus. Kuid igalpool muutus noorte organisatsioonel iseseiswusenõue päewaküsimuseks. Sõjatõgemused õpetasid, et ainult wabas iseseiswas organisatsioonis wõiwad noored oma revolutsioonilise jõu täiesti wälja arendada. Wõitlus iseseiswuse eest oli esimeselt sammuks wabanemise teel reformistide ja sotsiaal-patriootide mõju alt. Selle wõitluse läbiwiimine oli esimeselt ülesandeks noorproletaarlaste organisatsioonidel selleks, et hiljem läbi wiia oma poliitilist taktikat. Nii oli siis loofung: „lahti igast parteist“, tol korral täiesti revolutsiooniline.

Õdjamõjul tugemaks muutuv surve ja kaswaw wiletsus mõjusid ka kõige laiemate proletaarse mas- side pääle ning need wabanesisid pikkamööda samuti, kui nooredki sotsiaalpatrootiliste juhtide mõju alt ning moodustasid oppositsioonilised töökisterparteid. Kuid neil parteidel ja pahempoolseil organisatsioonel ei olnud ühtlust. Need parteid tekkisid masšide sõjawastalise meeolul ja wanade parteide loovimata äraandliku poliitika tõttu; nad olid sihit sõja ajal suurenenud kuramise wastu ning need parteid olid weel üpris rahuarastajad ja seisid reformistlikkude elementide mõju all. Nende tegewus seisib pääasjalikelt parlamentlikkudes ja mitteparlamentlikkudes protestes ja demonstratsioones. Nad tegid küll tööliste liikumise alal jamma edesi: nad tegid kihutustööd sõjateenistuse wastu, kuid nad loobusid kihutustööst sõjariistus masšide ettevalmistuseks kodanlaste wastaselle mõitluselle. Paremal korral olid nad „lühikese“ sõjariistus mõitluse poolt selleks, et sundida oma walitust jöda lõpetama ja et sissejeda kodanlikku wabariiki. Kuid nende tagasihoidlikkude elementide kõrwal oli neis parteides ka palju tõsiheid revolutsioonääre, kellel oli selge ohwri- rikka mõitluse mõõdapääsematus selleks, et kütutada kodanlik-kapitalistlikku korda.

Pääle ilmsõja ja kapitalistliku korra kokkuwarise- mise, kaswawa wiletsuse ja ifka terawamats muutu- wate klassiwahelkordade tõttu, Wenemaa wõdurikka proletaarse revolutsiooni ja Kesl-Euroopa rahundudwa ning demokraatliku revolutsiooni mõjul, samuti ka juuremõlgas kodanlikes riiges puhnenewa klassisõja tõttu tekkisid pea kõigil mail kommunistlikud parteid, kelle lippudele oli kirjutet: „Proletariaadi wõitluselks kodanluse wastu ning sotsialismi elluwõimiseks nõutakse proletariaadi diktatuuri maksmapanemist nõufogude näol.“ Need parteid olid jõudnud samasuguseile põhi- mõttelile ja taktikale põhijoonile, millised noorte- ühinguil juba warem olid.

Misuguse seisukoha pidid noorte organisatsioonid wõtma nüüd nende parteide wastu? Sõegi mõista, et eemalheismisest, ehk lihtsast eemalhoidmisest ei wõind enam juttugi olla. Nad seisid samal poliitilisel plat- wormil ja neil oli, mõned noorte nõuded wäljaarwat, sama poliitiline programm. Uued kommunistlikud or- ganisatsioonid olid hoopis midagi teist, kui olid seda endised sotsiaaldemokraatlikud parteid, kes oma liikmeilt pääle liikmemasšude, hääletamise ja juhustikkude õige süütute meeawalduste miskit ei nõudnud. Kommu- nistlikud parteid nõuawad oma liikmeilt revolutsiooni- list tegewust, nad ei nõudnud enam ainult walimistest osawõtmist, waid revolutsioonilist wäljaastumist. Kõige- päält nõudsid nad aga oma liikmeilt kindlat distsipliini, nad ei olnud enam lihtsaiks liikmete kogudeks, waid nad olid kindlad mõitlusalgad, kes juhtisid proletariaati revolutsioonilises mõitluses. Kõik see kokkuwõetult löi kindla seltsimehelise sideme noorte kommunistlikkude or- ganisatsioonide ja kommunistlikkude parteide wahel. Kuid noorte organisatsioonel oli siiski täieline poliit-

iline iseseiswus. Nad wõtsid kommunistlikkude par- teide otsuste wastu erilise, tihti koguni wasturääkwa seisukoha.

Sarnane wahelkord oli noorte organisatsioonel kommunistliku Internatsionaaliga kuni Noorte Inter- natsionaali II kongressini. Noorte Internatsionaal oli küll liitund III Internatsionaaliga ja seisib samal plat- wormil, kuid pääle programmiise wahelkorra oli noorte Internatsionaal poliitiliselt endiselt täiesti iseseisew. Kuid sel mõõdul, kui kõwenes kommunistlik Internat- sionaal, sel mõõdul kui see enam kristalliseerus ja kogu ilma revolutsiooniliste masšide keskpunktiks muutus, ning sel mõõdul kui ta revolutsioonilisel mõitlusajal Wenemaal, Ungaris ja Saksamaal ifka kindlamad juhtnõõrid ja mõitlustaktika omandas, sel mõõdul muu- tus ka noorte kommunistlikkude organisatsioonide ja III Internatsionaali wahelkord. Ifka enam ja enam allus noorte kommunistliku Internatsionaali täidesaate- w komitee poliitiliselt III Internatsionaali täidesaatwa komiteele. Teine üleilmlik noorte kongress tõmbab lõpp- arwe endiselle kogemusile, kiinitab selle allumise täieli- selt. Urwe wõttes kogu ilma revolutsiooniliste jõu- dade ühist eesmärki, pitabast ja wijat sõjariistus mõitlust kogu ilma kodanluse wastu ning sellest järg- newat kindlat tarwidust kõigi revolutsiooniliste jõudude koostamiseks, peab tulema otsejelle, et noorte Inter- natsionaalil ei wõi olla poliitilist autonoomiat. Sõgas sõjas, samuti ka kodanlikus sõjas, wõib olla ainult üks kindralstaab. Sõga teise iseseiswa kindralstaabi ole- masolu wõib revolutsioonilisi jõude ainult nõrgendada. Teiselt poolt wõib aga revolutsiooniline noorsugu oma suurema aktiivsuse tõttu alati otsestawat mõju awal- dada, et pinedast pääst allahetamisest ei wõi juttugi olla. Oma eriliste ülesannete, organiseerimise ja kor- raldamise alal ei wõi juttugi olla noorte iseseiswuse kaotamisest.

Kõike ülal wõeldut arwewõttes on mõtetu rääkida, et kommunistlikkude parteide tekkimine ja loomine on asi, mis kommunistlikku noorsugu ei huwita, ehk et tal wähevalt sinna end segada ei pruugi. Tugewate kommunistlikkude parteide tekkimine ei ole muudugi mingi tähtsimees. See ei ole ka mingi juhtide eriaasi, waid see on üks wõidusaawutuse päätingimusist; ning ainult selle kaudu wõib noorsugu wabaneda kapitaali ahelast. Seepärast on kommunistlikkude parteide loo- mise kaasaaitamine üks proletaarse noorsoo ülesandeist. Kui me kommunistlikkude parteide tähtsust wabanemis- käigus tunnustame, siis on igasugune eemalhoidmine neist ehk erapooletus kontrrevolutsiooni otsekohene toe- tamine. Kommunistliku partei tekkimisel peab noorsugu jellelega liituma, ja sel mõõdul, kui see partei end tegu- wõimjaks näitab, peab noorsugu alluma tema poliitili- sele juhatusse. Kommunistliku partei igal arenemis- astmel peab kommunistlik noorsugu kommunistlikest parteidest aktiivselt osa wõtma, kuid ei pea milgil juhtumisel ka erapooletuks jääma. Ka tugewate kom- munistlikkude parteide loomise juures peab löõtama loosungi järele: „Noored, revolutsiooni eelrinda!“

VNKÜ MAJANDUSLIS-ÕIGUSLIKU TÖÖ PERSPEKTIIVID.

Osa VNKÜ aktiivseid töötajaid, kes ei oskand praktilise tööga võita nende teel seisvaid raskuseid, kes ehmusid nende töös ettetulevate takistuste üle, räägivad tollest, et vaja kõrvale heita tööliste noorsoo töökaitse asi, sest ta olevat täiesti lootusetu, et isegi neid abinõusid, mis senni sel alal ellu viisime, ei suutvat me edespidi enam läbi viia. Oma virisemist põhjendavad nad seega, et tarvis pingutada kogu töolisteklassi jõudu võitluseks majandusliku lagunemisega, et võimatu on minna vastusihis teooriaga, mil kõigi riiklikude organide tegevus on sihit pääasjaliselt tollele, et tõsta töövõiljakust, mitte peatades isegi senni maksvate kaitse-normide kaotamise ees. Tuues palju praktilisi näiteid, mis tõendavad, kui määratu suurte raskuste vastu pörkavad töö inspektorid töörahva töökommisariaadi ja tema kohalikkude organide määruste läbiviimisel, jõuavad mõned neist otsuselle, et vaja lõpetada kõike meie majanduslis-õiguslikku tööd ja isegi kaotada meie majandus-õiguslikud osakonnad.

Kuid see pessimism, mille tingimata mõningad põhjendused on, pole ühes seega mitte õige töötava noorsoo suhtes, sest kui proletaarne riik materjaalsete väärtuste hävitusel on sunnit jalule seadma rahva majandust pääasjalikult elava töölisjõu töö intensiivsuse suurendamise kulul, väga sagedasti viies seda piirideni, mis täiesti väljakurnavad täiskasvanud töölise tervise, siis peame töötava noorsoo suhtes, hoolimata kõigist raskusist ja takistusist, isegi meie tööstuse militariseerimise tingimuses jätkama ellu viimast töökaitse määruseid. See on tarviline esiteks seepärast, et meil on lähemal ajal vaja kehaliselt tervete, ülejõu tööga rikkumatute töötajate kihti, kes võiksid olla tulevikus sotsialistliku valmistuse arenemise aluseks. Kui meie nüüd ammutame töolisteklassi jõud lõpuni ja ei jäta töö tagavaraväge meie majandusliku elu arenemiseks tulevikus, ei lähe meil korra ehitada sotsialistlikku valmistust, mis nõuab tema osanikelt nii kõrgemat arusaamist, kui füüsilist töösuudet.

Elava tööjõu alalhoid meie valmistuseks dikteerib meile tungival tarvilisust jätkata meie pingutusi 6 ja 4 tunnilise tööpäeva läbiviimise ja tehasist ning vabrikust alaealiste tagandamise asjus.

Teiseks, töö jätkamist noorte töökaitse vallas nõuab samuti ametkutselis-tehnilise hariduse korralduse tarvilisust. Kui me ei piiritle töötava noorsoo tööd, ei anna talle vaba aega õppimiseks, siis ei suuda me lähemal aastail rutulises võitluskorras ettevalmistada neid kümneid tuhandaid õppind töölisi, kellele me ei suuda tõsta valmistust kõrgemale tehnilisele tasapinnale, ellu viia niivõrd tarvilist maa elektriseerimist ega ka asetada nõu-

kogu-vabariiki üleilmses majanduses esimesele paigale.

Seepärast on sama majandusliku ehitustöö vaatepunktilt tarviline edesi teostada töötava noorsoo töökaitset. Sellega on nõus ka nõukoguvabariigi majanduslikud organid. Punaseväe varustuse erakordne usaldusmees, sm. Rõkov, kes kõige enam huvitet sellest, et võimaliselt paremini ja rutemini korraldada tööd meie punast väge teenivais militariseerit vabrikuis ja tehaseis, andis määruse, et alaealiste lisatööd on lubat mitte üle kahe tunni.

See fakt tõendab meile, et isegi meie valmistuse kõige lõksemal alul, — kui asja pääle vaatame meie majandusliku arenemise homse päeva seisukohalt, kui näeme oma ninast kaugeemale ja ei toimet a ainult kuue käikste lappimist hõlme kulul, — on tarvis jätkata töötava noorsoo töökaitse poliitikat isegi siis, mil täiskasvand tööliste töökaitset tegeliselt enam pole olemas.

Tõsi, ühenduses tööstuse militariseerimisega ja töolisteklassi kõigi jõudude pingutusega majanduslikus ehitustöös muutub meie majanduslis-õigusliku töö sisu mõnel kombel, kuna aga uuesti Nõukogu-Venemaa külge liidet rajamail, kus nõukogutöö alles algab, kus töötava noorsoo seisukord vähe erineb tema seisukorrast valgekaardlaste bandede võimu perioodil, seisab meie ees veel määratu suur ülesanne, laialine tegevusväli töötava noorsoo töökaitse elementaarsete aluste elluviimises, tema tööpäeva lühenduses ja valmistusse astuvate alaealiste vanaduse piiritamises. Kesk-Venemaal aga, kus ses suhtes juba tehtud suur töö, jääb meil töökaitse vallas lõpule viia see, mis on veel tegemata, haarates seejuures väiketööstuslik ja käsitööstuslik valmistus ning, hoolimata kõigist protesteerivaist jõudest, hoida saavutatet resultaate neis tööstusvallas, millised praegu militariseeritakse.

Kesk-Venemaal asub meie ette praegu esiplaanile töötava noorsoo elu-olu parandamise ülesanne. Töö ses sihis on veidi hõlpsam, kui töökaitse asjus ja ühtlasi oli see töö senni vähe arendet, — nii riiklikude organide, kui meie ühingu poolt. Töötava noorsoo toitlusseisukorra parandamine, maksuta lastetoitmise seadluse laiendamine alaealiste tööliste kohta kuni 18 aasta vanuseni, laste söögimajade õige korraldus ja kontroll nende üle — see on üks kõige viljakamaist ülesandeist, mis seisab meie ühingu ees ja mis meie majand.-õigusl. osakondade agara töö tingimusel on täiesti läbiviidav.

Noorsoo sanitaarlik haridus, tema seas ühiskondliku tervishoiu aluste laialilaotamine, tema arstlik läbivaatus, temale koloniide ja ravitsuspai-kade organiseerimine on hoopis hõlpsam, kui tege-

vus töökaitse asjus, kus meil tuleb alatasa kokku pörgata vabrikute ja tehaste administratsiooniga, kes teab ainult üht, et vaja tähtjaks täita valmistusliku programmi kiired ülesanded. Töötava noorsoo kortertingimuste ja tema elu-olu paranduse töid peavad osalt tasuma need järelanded, mis oleme töökaitse vallas sunnit tegema ikka kasvava majandusliku lagunemise rõhu all. Seepärast lasub lähemal ajal meie majand.-õigusl. osakondade töö Kesk-Venemaal proletaarse noorsoo elukorra paranduse vallas.

sadandaid töö inspektorite assistente, kes ühes riiklikude organidega nende juhatuse all seavad joonde noorsoo töökaitse tehnilise aparadi. Ja nüüd saab meie majand.-õigusliku töö ulatus, meie majanduslis-õiguslikkude osakondade töö aegamööda vähenema, üleandes kõik väiksed detailiseerit tööd riigi tehniliste organide kätte ja saates sinna oma paremaid töötajaid. Noorsoo töökaitse ja tema elujärje parandamise riikliku aparadi kindlustamine vabastab majand.-õig. osakonnad funktsioonest, mis sisuliselt on riigi päralt, — seesugune

Vana ilma varedel ehitame uusilma hooned, mis kõrgemad kui Egiptuse püramiidid.

Praegusel ajal vahetub meie majanduslis-õiguslik töö mitte üksnes sisu, vaid ka ulatuse ja meetodide poolest. Meie ühingu kaheaasta kestel, mil riiklik töökaitse ja töötava noorsoo elujärje parandamise aparadi oli üliväga nõrk ja ei suutnud täita kümnendikku osagi tema päale pandud tööst, täitsid meie majand.-õigusl. osakonnad sagedasti tema aset, tegelikult tema tööd toimetades, Siia kuulub, näiteks, alaealiste seisukorra uurimine, mida õieti pidid toimetama riigi statistikalised organid, mis pidi olema seatud tõsiselle teaduslikele jalale, kuid mida oli sunnit läbiviima meie ühingu, sest riiklikude organide nõrkuse tõttu pole meil senni mingit enam-vähem täpikäiget ettekujutust sellest, kuidas elavad ja töötavad noored töölised.

Viimsel kahel aastal on noorsoo töökaitse vallas tehtud määratu suur töö. Meie ühingu andis

on lähemas tulevikus meie majand.-õig. osakondade töö arenemisjoon. Me arvame, et lähemal ajal meie majand.-õig. osakondade töö kitseneb ja meie ühingu majand.-õig. vallas saab selleks, milleks ta hää riikliku aparadi olemise puhul peab olema, s. o. noorsoo esitajaks kõigis küsimustes, mis puudutavad tema elu ja tööd, tema vajaduste avaldajaks, riigi abiliseks, uute abinõude algatajaks, väljaantud määruste täitmise kontrollööriks, kuid ei mingil juhtumusel riigi ehk rahvakomissariaadi tehniliseks lisaabiks. Ühes sellega peab meie ühingu majand.-õigusl. töö saama teostatavaks tööks, mis loob eeltingimusi suureks loovaks tegevuseks töötava noorsoo sotsialistliku hariduse ja tema poliitilise kasvatuse vallas.

Käesoleval ajal, mil meil vaja kindlustada ühingulist tööd, mil meie ühingu tähtsamaks üles-

andeks on oma ridus kõige eesvalt poliitilise kirjaoskuse laiali laotamine, lükatakse majand.-õigusl. töö, mis senni meil esimesel plaanil oli, tagasi ja

tema asemelle saab töötava noorsoo kommunistliku kasvatusaluseks lõõgõõna poliitilis-hariduslik töö.

L. Sch.

NOORED, SPORDILE!

Vaeviline ja ülikeeruline on töö teadus. Töö, mis pühendet mõistliku mõttega, teeb inimese kauniks. Töö läbi tuleme suurele vendluselle, mil kõigil saab olema üks isamaa — maailm, üks valitsus — kommuun. Kuid kõrvuti töötempliga peavad kasvama ka puhketemplid. Puhata peab mõistma samuti, nagu töötatagi. Teadus puhkusest on suur teadus. Tarvis õppida töötama nõnda, et töö näiks puhkuseks, aga puhkus oleks elavaks loomistööks. Tollele võime jõuda üksnes siis, mil iga meie liigutus on pühendet ideega, tõsise inimese südames mitte ialgi sureva ideega, kommunismi ideega. Puhates õpi tundma, puhates õpi armastama. Oskata leida ilu.

Eks ilm ole tark, eks ole kaunis maailma loomistöö, eks paista päike meile. Kogu maailm on meie jaoks, vaja ainult õppida teda armastama, arusaama tema loodusjõu keelt. Noorus, lähemale looduselle! Mõista kasutada igat päiksekiirt, tuult, laenet; mõista anda avarust oma loomuliste tarvidusile, liigutusile ja enesetäienduse püüetele.

Üks paljukujulisist, üks kõige kaunimaist teist armastada maailma, avada iluduse koguvarandused, on sporditee.

Sportistajale on päike elav ja eluloov olevus. Ta püüab tema kiiri, ta annab oma rinna, oma keha tema kallistusele. Ta ootab päikest, — helget palavat. Ta ei peida end villu suisel palaval päeval. Miks peaks ta kartma oma lihast vanda?

Päike valgutab kuuma verd sportistaja kehas ja teeb brongsiliseks ta rinna, käed, jalad — kogu ta keha. Aga kui lõõsast muutub niiskeks ta keha, läheb ta oma teise sõbra — vee — juure. Õrnalt uhavad jahedad veelained päiksekiirtepuudja keha; elustet organismis nõtkub iga närviiniit ja karastetuna tunneb ta endas tugevust. Kui magus on tunda endas jõudu!

Näe rühm, halasti, päevitand noormehi jookseb lindi poole, mis tõmmat neist 50—100 sülla kaugusel. Nende sitked jalad peksavad maapinda, nende käed lõhuvad võimsalt õhku, nende keha ütleb „edasi“, nende õhetavad palged ja põlevad silmad, milledes võidule püü, kannavad tahteliigutust, esimene rõõmu, elu rõõmu.

Sääl teine rühm viskab ketast, piiki, kuuli. Osavad liigutused, kehajoonte painde, ilu ja energia on valat ühes puhangus. Näe, kus turnija! Üheainsa osava hüppega lendab ta üle ristpuu ja nagu hõljuv linnuke töötab parallellseil käsipuul. Vaatke, kuis ta valitseb iga oma muskli üle, vaatke tema hüppeid, — ta on kerge nagu pall, nõtk

nagu teras. Siin tuhandaline grupp sõjaväe eelkutselisi teeb vabaid, plastilisi, distsiplineerivaid liigutusi. Sääl grupp, kes joonistab nõukoguvabariigi elavaid initsiaale, mis niiväga üllatab Moskva ja Peterburi paljutuhandalist massi. See, kes töötab tolle loomise kallal, võib julgesti öelda, et kõik osanikud olid üheks sitkeks kehaks ja et neid kõiki liitis sport.

Kus mujal, kui mitte spordis, areneb seltslikkuse tunne, hää, kaunis tunne. Estafettes, aergruppes, pallimängeis streinfäärinub partii ja saab üheks koguks.

Seltsilised, te teate, mis tähendab võita juhtivat esimust. Te teate mäherdusiks ligidasiks üksteisele saavad kõik võidumängu osalised.

Maitske kord võistluse magusat mürki. Teistkorda meil ei tule teid kutsuda spordile, te ise saate sportistajaks, tervise, erksuse ja looduse vastu armastuse külvajaks. Eks ole kaunis vaatluspilt, kui trampliinilt pääsukesena vette langev ujur pinnale kerkides vabas liigutuses lõhub oma rinnaga laineid?

Kas ei kallista teda voogude vägev süle, kas pole ta tema võitja?

Aerude võimsate lõõkide all ujuvad lootsikud, kerged ja kaunid nagu kalad, minnes tüürija käeliigutuse järele ühele ehk teisele poole.

Ennäe, küljele laskund purje lootsikud — ju puudutab nende äär vett. „Ah, oi, näib et tuulepuhang neid ümber viskab ja nad mattuvad veereva laene alla.“

Paisund purjed kannavad linnuna inimesi laenteharjalt teisele. Ärga kartke, kõik läheb õnnelikult. Purjejalus on kindlasti sportistaja käes. Ja ta mängib tuulega, ta naerab laene üle.

Möödub suvi. Sportistaja ei jää rahule. Tööst vabail tundeil ihkab ta sporti. Nukral sügisel leiab ta paiga oma jõudude käsituseks. Vaadake raske-atleetika kabinetti. Helisevad rõngad, mis keerutetakse ridva ümber. Võimsail musklisteil käsil tõstetakse puute, ja inimene mängib raskusiga, mis suuremad ta enese keha kaalust. Naabertoas poksivad kaks atleeti. Iga liigutus on arvel, üks luurab teise järele. Ootamatu julged lõõgid vastatakse välgukiirusel. Kõik tähelpanu on koondet vastase tegevusele. Üks võõriti hoop ja sa kaotad tasakaalu, riskeerides maksta oma külgiga. Hoobist punsund silm — see ei tee viga. Õpi tagasi lõõma kallaletungimist. Õpi vastuseisema ootamatusile. Siin karastad sa oma tahet.

Kaks vehklejat. Nende kiired hüpped, energilised atakad (kallaletungimised), osav kaitse, kõik see, ühendet plastikaga, näib olema kaunis, kuid hõlbus, aga ometi on siin tarvis palju teadmist, vilumist ja tuleb koguda kõike oma tahet, et lõpetada võitjana.

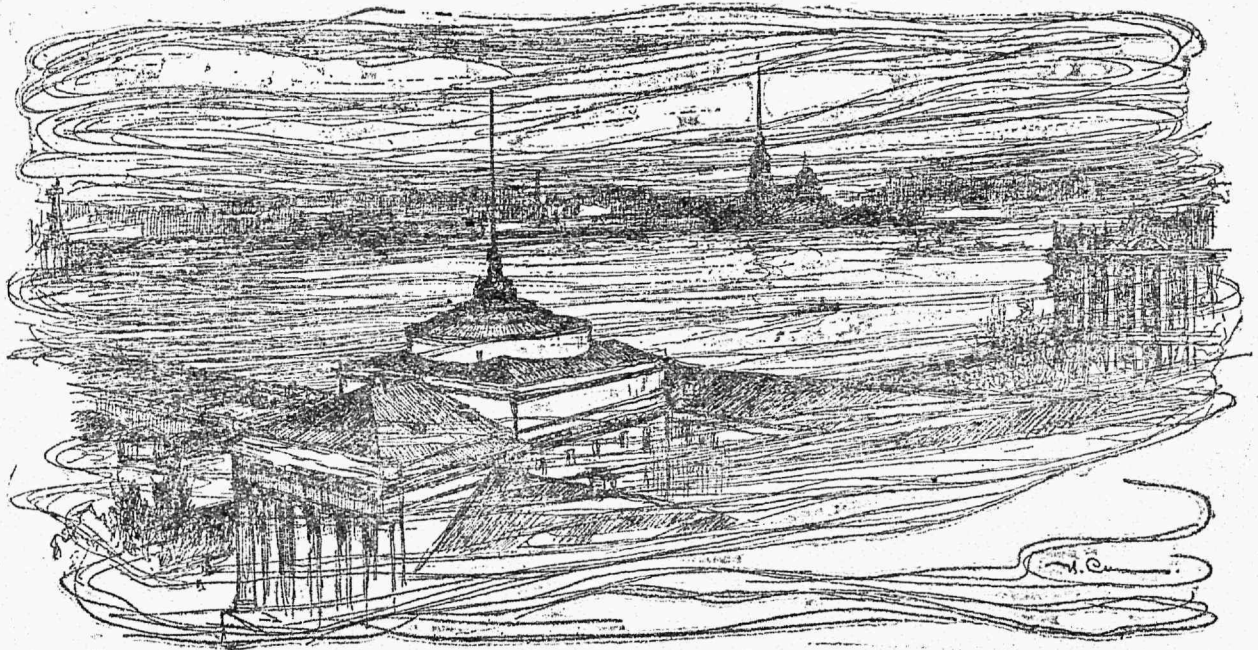
Hää kütt trehvb alati märgi teatud kohta. Rahulusis, õige silmamõõt, need on saavutat harjutuse teel. Oskus koondata kõike tähelepanu ühele punktile — see on jällegi tahte võit.

Kaks sitket, tugevat keha läksid kokku võitluses. Üks kõige kaunimaist vaatlusist, üks füü-

Kapitalistide valitsus võttis hästi arve seda asjaolu. Ei temale kõlband, et rahvahulk oleks tugev. Otse samuti nagu hariduselegi, oli kehvi-kuil ka spordile tee kitsas. Spordistajate ringkond oli kodanlik ja töölislike ülejõuliste kuludega ühendet sporditoimetus kättesaamatu. Ja kuidas võiks spordiga tegemist teha pärast 12 tunnilist tööpäeva.

Talupoeg ning tööline vaatasid spordi kui härraste väljamõelduse pääle ja ka nüüdki veel pole see vaade täiesti väljatõrjut.

Kolm aastat tagasi võttis tööliste riik füüsilise kasvatuse oma kanda. Pühitati minema kõik,

Peterburt noorte sportklubi Neeva kaldal.

silisist harjutusist, mis arendavad igakülgset keha. Joonte kokkukõla, imevärt osavus; mis ühendet jõuga, annab võidu.

Iga elava olevuse hinge on pandud võitluspüüd. Vaat, miks võitlus on spordi liik, mis ühes kerge atleetikaga ja ujumisega kuulub loomuliste harjutuste hulka.

Tali . . . Avarusele, valguselle.

Noored, kinnitage alla uisud, libisege siledal jääpinnal. Püüdke tervist. Täiel rinnal hingake pakast õhku. Kihutage kelkeil kõrgeilt mägedelt ja tormake suuskeil kiirgav-valgeil lumiväljül.

Noorsugu, kogu maakera on sinu jaoks. Võta võideldes iga tervispiisk. Tee sporti ja sa õpid rõõmsalt naerma. Mine spordiühingusse ja sa täidad oma vaba aja rõõmuga.

Kellel tervis nõrk — arstige spordiga. Olete aga terved — suurendage jõudu sama spordiga. Rohkem jõudu — rohkem võimalusi. Pidage meeles, et vaimu seisukord on lähedalt seot tervise seisukorraga.

mis takistas kehvikul hoolitseda oma tervise eest. Tema tarvitada on hästi sisseseatud sportklubid ja asi on praegu ainult selles, et võimaliselt rohkem inimesi läheks spordile, et meil poieks ühtki inimest, kes ei saaks aru spordi sisust. Kõrvuti sundusliku kirjaoskuse õpetamisega tuleb seada õpetus terviskunstist, s. o. spordist.

Seltsimehed, elu kutsub teid kättevõitma inimesoo heledaid ideaale. Teie asute tõe eest võitlejate ridusse. Kuni te veel poie kutsutud aktiivsele võitluselle, olete alles eelkutselised. Kasvage siis tugevaks tolleks ajaks, mil saate kutsealisiks.

Me ei taha teilt midagi pääle selle, et imbutaksite endasse füüsilist ja vaimlist tugevust spordi läbi. Me, spordistajad, kutsume teid, kallid seltsilised ja seltsimehed terviselle. Kes hoidub kõrvale spordist ehk kutse-eelsest ettevalmistusest, see hävitab oma organismi, sest ta ei omanda jõu sitkust ega osavust.

Elagu sport, elagu noored sportsmeenid!

A. P—n.

LAULE

NOORTE LAUL.

Kui trummide hüüd,
trompeetide kära
me vapustav hää.
Oo, vanad, kas nüüd
vast ehmate ära
te märgates sää
poetide lippu
mil säravad tähed
kui taevaste silmad,
kesk kosmose tippu.
Kas tuled ehk lähed?
Meid kutsuvad uus-ilmad!

Kui sõduri piik,
komeetide sadu
planeedile alla
vast tulles me riik
nüüd kuulutab kadu
poedel, kes valla
veel pääsenud vormist,
mis kõdunud, pole;
ehk vana ilma aule
veel laulvad. Ent tormist,
mis neile nii kole,
me salmime laule!

Oskar Kullerkupp.

PUNANE SÕJAVÄGI.

Meid ajaloos kõrgustelt kutsuvad siit
kõik võtluses langenud vahvad,
kui pühade võitjate vandelik liit
— kõik võitluseliigid ja rahvad,
Suur võitluseminevik pühitseb meid,
meilt olevik lunastust nõuab,
ja tulevik loojate kohustuseid
meil saatuseks määrata jõuab.

Me nimi on miljon, me kodu maailm,
me oleme rahvad ja riigid,
me tõde on tasuja saatusesilm
ja õigusemõistjad me piigid.
Me ausambaks ehitub imedellim
me määratul võitluseväljal:
uus õigluse ühiskond aegade aeg
me ajale ausambaks tõuseb.

Villem Buk.

PUNANE AADE.

Välgukiiruna lendab ta õhe,
puistaten laiali säravat valgust
ja kuuluten uue ilma algust
toob selgust ta rahvaste tõhe.
Nii ikka edesi võidukalt tõttab
me võitmatu punane aade . . .
Lõõb selgeks ju rahvaste vaade:
kõik maad ja linnad ta oma alla võtab!

Arno Kevade.

MU HÄLLILAUL.

Mäed mürisevad, ja seinad vabisevad,
kui pilvi purustades lendab kuul.
Õhk väriseb . . . Kõik nõrgad võpatavad . . .
See on mu hällilaul!
Ränk raksatus ja võimsas tuulekeerus
keeb õhus suits ja tuli, mürk ning raud —
ja elu, inimeste elu hävib tule neelus.
See on mu hällilaul . . .
Suur mustav õnnsus, purustatud liikmed . . .
Sää! hoigab sõdur verivahus suul.
Uus mürin . . . raksatus ja uued hoiged . . .
See on mu hällilaul.
Laul õudne on, kuid helid mulle armsad:
Kõik ikked purustab ta imejõul.
Ta uimastab . . . ta äratab kõik vaevat rahvad.
See on mu hällilaul!
Karm Saatuse, laula, laula! Ära väsi
mul laulmast hällilaulu, kuni kuul
mind leiab . . . vaikib süda, langeb käsi, —
siis unun võitja aul.

Punases sõjaväes,
18. märtsil 1921.

H. Aus.

VABADUSLAUL.

Me elule püüdu
ja vabadushüüdu
on rõhund terrorid.
Nüüd ahelad maha,
neid kanda me ei taha,
nii hüüdvad kemmunaarid!

Küll kettides meid
veet orjuseteid —
meil varjatud päikest.
Ent töörahva jõud
kui tormide sõud,
nüüd kuulutab äikest.

Ju valland on rajad
me võituse kajad
ja äratand rahvad.
Nad vabasta sind,
lai maakera pind,
türannidest tahtvad.

Rosa Üis.

SIRP JA HAAMER.

Sirp ja haamer — see on ilus
Veneriigi võidumärk.
Selle abil löödi puruks
Rahameeste lagund värk.
Sirp ja haamer igal ajal
Meie elu edendab.
Nende abil ilma rajal
Rahva elu uueks saab.

Sirp ja haamer — kuula sõber,
Kogu ilma toidavaad:
Uks on põllumehe abi
Teine töölise avitab.
Sirp ja haamer — kui nad jäävad
Ühte kokku kindlaste,
Kõiges ilmas imet teevad,
Valmistavad rikkuse.

Sirp ja haamer — see on kindel —
Kogu ilma vapiks jääb,
See küll tõeste kangel jõul
Vana kõrva puruks lõõb.

J. A. Normann.

HÜMNID KEVADELLE.

Voogavad üle maa kevadtsüklooniid,
paljasten himura maapinna foonid,
kergiten uduna linana laotund lund,
tõrjuden looduse eemalle taliöö und.

Päikene pallina kõrgemalle liikuden,
teiste planeetide keskehel kiikuden,
kiirsadu siraden maa pääle saaten,
naeratelleb mehena, naesele vaaten.

Kuulake virgunud vennad ja öed:
koskeden kohaman vabanend jõed;
Ohun orkestrina lindlailu viis!
Näete, kuis kevadet ootaman hiis.

Lapsena noorena leian vast end . . .
Purjetab sinna mu mõtete lend,
kus tulevik helgena, minevik piinana . . .
Ah, joovastand kevadaroomid mind viinana!

Muusika heliden, ülilmain laulen,
riimiden, rütmiden, voogavan lainen,
tuliste tähtiga paberille märkiden,
äikese välkuden, pikkeri kärkiden
tervita tahab Sind, kevad, — poeet.
Las hümnide müriinan kajab planeet
kui meteooride sõjan, kus kukub
täht tähele, kosmose kisaden hukub! . . .

Kevade, kevadlind, kevadtuul ka,
jää mulle Sa, laula Sa, puhu Sa
kaljude rahnuden, lumisten vägeden,
ärkavan looduse, põhjavöö vägeden.
Saabuden valda meid hurmava hoonu,
kaariten kustund planeedile loonu
päikese kiiri. Neid valingul kalla,
et puhkeks kord maakera eelõitseng valla.

Oskar Kullerkupp.

KEVADTUNDED.

Kui Sa teaksid, kuis Sind ootsin,
Sinu tulekusse lootsin, —
selle mõttega end jootsin
noorusajal, kevadkuul.

Kui ju Sinu häälekaja,
tungis üle põlluraja,
ütles mulle: oota vaja
raatmaa rajal pihlakpuul.

Ah, siis ülistades Sind,
Nähes paisus minu rind.
Sinu pilgust elu ving,
just kui tuulest pühitud.

Ei siis teadnud ihka muud,
kui kord anda Sulle suud,
tunda rinnal kevadkuud. . . .

Peeter Uuetoa.

MA OOTAN SIND.

Ma ootan Sind, ma ootan Sind, ma jälle ootan Sind! . . .
On kevadlill, on kevadlind, on hüüdmass künnilind.
On lille, õisi palju nüüd ja rõõmul hõõtsub rind.
Ning ootus, lootus, igatsus ka valland nüüd on mind.
Kuid kurbus närib südames, et siin ei ole Sind.
Miks läksid Sa, mu kevadlind, ja jätsid maha mind?
Miks teisale nii ruttasid, mu armas kallid hing?
Ma meeleheitel eksisin ja leinas tardus rind.
Ma rändasin ja rähkasin, kuid ikka ootsin Sind.
Siis kõikus, vaos, libises ka jalge alt mul pind,
Ning elulegi jäi veel ainult üpris odav hind . . .
Kui jõudsid ajad pöörased, siis unustasin Sind.
Kuid ammu see, kuid ammu see . . . nüüd jälle ootan Sind!

Peeter Uuetoa.

KÜNNIL.

Tungivad värskesse mulda terava kisadena
Traktori terashambad, purusten niisket sõõti,
Kobedaks lõigaten kesamaa paandund vööti.
Tuhnivad heinjuurte puntrain raudiste kärssadena.

Hiigla linnuna lasknud mustava künnimaa ääre
Masina raske mauk. Siruten vedrukaid liikmeid
Suriseb mootor põrnikas kole, saaten viipeid
Keren sünnitet jõust, liiguten mullain teraskääre.

Aeglaselt kergib tõusengu lillavereval foonil
Päikese tuline ketas, hõõguden valguskulda,
Lümpiden kiirtekeeliga jahedat künnimulda.
Kõnnivad varesed vihmusse purustet allmaa hoonil.

Ähmaselt sinendab eemal, palisten laotusvaipa,
Metsade ruske massiiv, hiljuti alles lehtind.
Kirendav valgusahas tähti silmas on tuhmind.
Ahendab päikese lõõsk kuuneitsi kahvatu laiba.

Elise Tenter.

KEVADÖÖL.

Taas avan ma akna. Mul südamen kurbuse laene.
Ma nõrkedeen piidale toetun end mõtteisse heiten.
Õõ väljan on värsked . . . Ja kevade lõhnasid peiten
mul hõõgavad sirelid vastu. Ma vaene . . .

Ma üksi . . . Ah kuula, kui mahedalt ööpiku kõla
on kutsumas sulavain heliden kaugel.
Ja kuula, kas sulpsutab kala . . . või mõla,
sääil udusen orun, jõe peeglisel laugel?

Või kuula kui ootavalt süda mul tuksub,
ja puhkab silm igatsev kõrguste sülen.
Kuis palvetab hing . . . Sõnad hüpevad üles
ja eksivad suhu, mis surutult tuksub.

Sest mõtlen et ööpik mul laulab! Ja mõtlen
kui sireli õienä helkivad silmad
mu ööpikul ainsal. Ja unisten tõtlen
ta juurde, kus ihatud õiekuu ilmad,

kus uinuvald helisid hingesse paelun,
ta rõõmsana, noorena rinnale kaelun.

Ain Rannalaet.

NÄGEMUS.

Ku helmerida rändasid planeedid päikseperes.
Maa, Mars — need kaksikvennad üksteist imetelles,
kordkorralt lähinesid koidu rubiin-veres.

Ja välgu sära omasid meist kaugel tähtekeed:
sääil tuleviku vaimud läigahtusid lehvitelles,
ja kohisesid, kohisesid laiad meriveed . . .

Mets täius viljapuist, kui vana paradisi,
suur päike tuksatas ja lähemalle vooris.
Meil kosund ajudesse kiilus teine mõtteviis! . . .

Taas kiirrong äkki tormas nagu taevast,
või end ehk pimeduse sügavusest valgelle kooris . . .
Ning tuli naisi, mehi igast tõllast, laevast.

Ja tervet ilmalaotust täitis julge kärin,
elekter jooksis tähelt teisele ja õhki võpatas:
ent ilmakehi valdas ülil rõõmu värin . . .

Ma nägin: rattaid vuhinal, suits tormas, murdus paas,
murd hiiglaehitusi, kaanalite võrke . . .
Ja üle igaviku kauge Vennas naeratas.

Ain Rannalaet.

JAHIL.

Mõnikümmend ratsanikku kihutasid mööda kivi- teed. Röömsad, kui poisikesed, kel õnnestand hüpata hobuse selga,

Kivitee kõrval õitsesid aasad, haljendasid suvi- orased ja mõni üksik talumees ajas vagu musta- val põllul — muldas kartulaid. Üks ja teine neist rühkivaist talumehist, heitis pilgu kiviteele, kust kostus plagin, kust tõusis tolm ja kus kihutasid sõjakad ratsanikud, kui tuulispask kurbust, muret ja õnnetust laiali kandes. Pähe löid mõtted, mälu tuletas endiseid päivi, kui püssiragin kostus Kalvi- mäelt, kui graanadid lendesid heledas õhus ning küla all ja taga raksatades, paukudes kallistasid omi ohvreid. Ja need ohvrid olid inimesed, kes elasid ja tahtsid elada. Ka siis sõitsid sõjakad ratsanikud, kuid röömsad, ka siis kadusid nad Kalvimäe taha. Siis lendesid granaadid, ragise- sid püssid ja pobisesid kuulpildujad, siis kostus kurbus, mesitses mure ja valitses viletsus, siis valdas neid kõike raske tunne, mis pani vana- moorid ja lapsed haletsema, — kuid nüüd?

Ratsanikud ei mõelnud talupojena, nad ei pannud tähele neid halle tompe mustaval mullal, vaid andsid täkele kõdistavaid kannukseid ja kihu- tasid. Piksehoona tormasid küla alla. Esimikud peatasid küla otsal oja kaldal, aga keskmikud ja tagumikud kihutasid küla kõrval oruteel edesi. Neil oli eesmärgiks asuda küla teisele servale — mäenõlvakulle.

Keskmikud ja tagumikud jõudsid määratud paika. Väsinud hobused paistsid kassena, keda nurjatu karjapois linalikku kastnud, et proovida kas neil imeloomil ka visa hing.

Rühmaülem sai käske. Leitnant näitas iga ilmkaare poole. Poleks vaja olnd näidatagi, sest kogu ümbrus oli peopesal. Sääil on mets, kuid eelpool haljendav lagendik. Eemalt sinab oja ja piirab küla, kui kanaalid endiste vassalide losse, kuid paremal pool lokab vaevalt meetri kõrgune rukioras. Ei maksa karta, et ükski hing võib loota päästmist jooksus, kuigi tal võivad väledad jalad olla, mis omased hirvele ja kitsele metsapad- rikus.

Leitnant paarkümne ratsanikega kihutab küla tänavalle. Kabjaplugin kutsub imestavad näod aknaile, tõstab laste hirmuvat kisa ja paneb vana- taaditki mõtlema, et midagi halba on juhtumas. Pole ju ükski nii väeti, et ei suudaks kujutella, et ei suudaks aimata hirmsa lugude kordust. Alalised põrutavad sündmused, need on paljuile õpetand, paljuile kasvatand, millest taadid endisil ajal ei osand unistada.

Noolena lendasid sõjakad mehed Kivioru Jaagu õue. Nüüd pole nalja, nüüd pole rõõmu, nüüd on mure ja pisarad, sest karistussalk otsib jälle Kivioru Jaagu poega — Peetert ja kõik kes

nägid, kuulsid ja kes tuletasid meele endiseid päivi, jahmatasid. Vanamoorid vahtisid hirmunult ringi, vanataadid askeldasid siia sinna, kuid lap- sed ehmusid soolasambena.

Ratsanikud luusisid ja nuuskisid õues, kui hagi- jaid jänese jälgi, kes hädaohtu aimates metsapadriku litsund, ja ootab, ootab. . . Mõned kargavad sa- dulaist kannusteklirinal, mõõktuppede plaginal ja ruttavad söimates, vandudes toanurgesse, tuues ahastust emile, õdeile ja vanadusest väetinuile lapsile.

Hallpäine vanake tuuakse leitenandi ette. Viimsel liiguvad üles kruuvitud vurrud, silmist sä- rab veriha, näkku ilmuvad vihajooned ja suu pah- vatab:

— „Kus su poeg?“

Hallpäine taadike, kel eluaegsest orjusest veel küllalt toredaid pilte, toredaid sündmustikke mälus, see taadike vastab rahulisel toonil:

— „Mu poeg, kust võin ma teda teada. Olite ju varemalt ja siis. . .

— „Wanataat, ära lobise! Küsisin kus on su poeg?“

— „Teda pole kodu, ega tea tast midagi.“

Ratsanuut tõuseb leitenandi käes. Ja veel küsimus:

Ei saa veel vanakese suust sõnadki tulla, ei saa ta oma isandalle midagi vastata, kuid ratsanuut plaksub. Ning halli vanataadi pää läheb punaseks plaksuva ratsanuudi all. See pole veel veri, see pole ihaldet verisaun, vaid see on alles tänase verimängu algus.

Veel mõned küsimused, veel mõned väiksed, kuid rahulised vastused ja leitenant pöörub uue ohvri poole, jättes ahastusse sattuvat vanakest üksindana, väsinuna külatänavalle seisma.

Küla servalt sammub ratsaniku ees noormees, kel niriseb paremast käest veri, kes haavat met- sikust nikeltükist, mis sihit postilt ta pihta. Lei- tenandi hobune teeb mõne sammu, vist temagi tahab kuulda uut karjumist, vist temagi tahab näha uut nuudihoopi armetu noormehe pähe.

— „Kust saite?“

— Tahtis põgeneda. Jooksis sääilt talu poolt . . . Haavasime.

— „Kas oledki endine vallahärra?“ küsis lei- tenant pilkavalt.

Mees vaikus.

— „Teie ausus!“ sõnas ratsanik, — „Kü- larahvas tunneb. Ei see ta ole.“

Jälle ratsanuut plaksus. Ei ole see noormees vanataadi sarnane, ei kannu ta vaikides plaksu- vat hoopit, vaid karjab ja karjab kilkavalt.

— „Kes oled?“

— „August Pedajas.“

— „Ka sinu, lurjuse, leidsime.“

— „Hoidke vahi all.“

Vältab ikka hagijate luusimine ja nuuskimine, kostuvad ikka sõjakate inimloomade vandumised

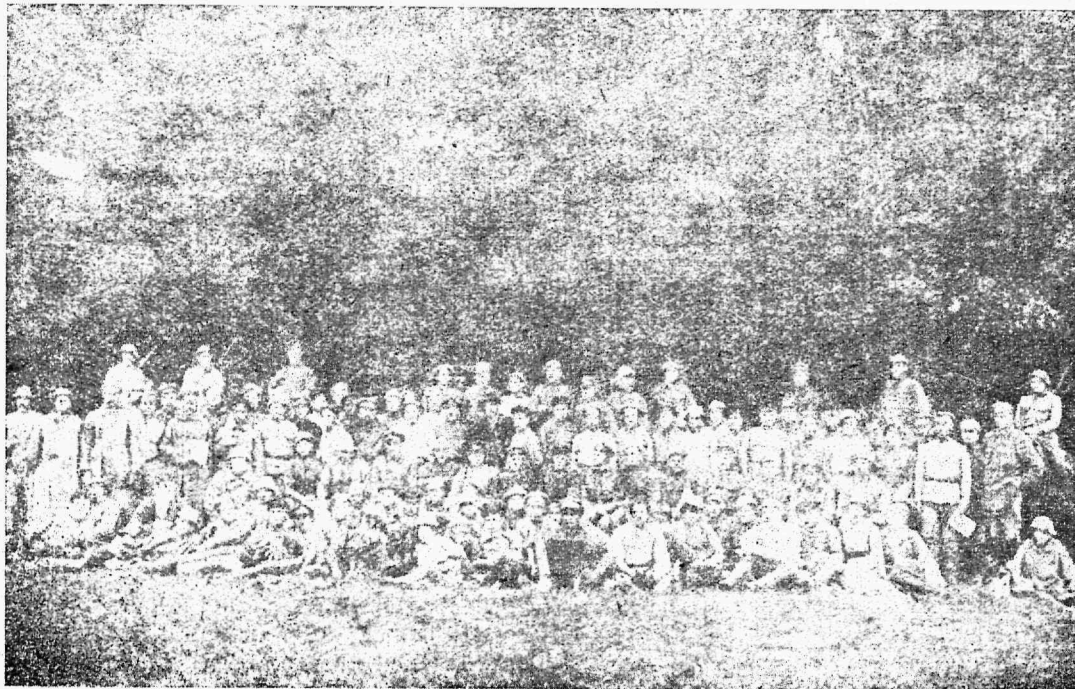

ja paugutused, kuid ei vanamoorid vahtind hirmunult ringi, kuid ei vanataadid askeldand siiasinna ja ka lapsed ei olnud soolasambena, vaid oli midagi uut, midagi suurpäralist, mis oli lõbuks leitenandile ja ratsanikele. See oli vanamooride pisarad, see oli vanataatide rasked ohked, see oli laste nuuksumised.

Ohvreid toodi veel. Üks leiti laudalakast põhu alt, teine tuli ise väljalt saha ja hobusega ja kolmas naaberkülalt. Ei võind neist ükski aimata, et täna oli jõudnud hirmupäev, et täna neid mineviku pattude eest risti löödakse. Kuid ta oli jõudnud. Seda tõendas leitenandi karm nägu, seda tõendasid ka rõõmsasti naeratavad ratsanikud.

Mis mõtlid inimesed, helendavate mõökade ringis, mis mõtlid suuruslikud ratsanikud ja mis mõtles leitenant? Kas ka pisaraist, veri- ja silmpisaraist, või oli neil midagi suuremat, kõrgemat, mis ei luband tõusta tusal.

Salk liikus. Hobused sammusid, kõrvad kikis, ratsanikud ja leitenant rahultet meeled, vanake ja teised aga vahtisid tolmund teele, vahtisid ja mõtiskelid. Nüüd jäid kõik: naine, tütar, poeg, isa ema, vend ja õde. Nad jäid külla, kuid nad lähevad linna vastust andma oma tegude eest, sest kuis võisid nad julguse võtta hakata mõisnikele ja kulakuile vastu, kuis võisid nad paremast tulevikust unistada, mida pole, mis ei õitse neile,

Kontsertmuusik väerinnal 1919 a., Pihkva all.

Leitenant vaatas ülendavas tujus veel ohvreid. Üks oli vanake, kelle poeg oli kadund, teine, kolmas, neljas ja viies olid noormehed, keda elu oli juhtind uuest ühiskonnast unistama ja teda teostama, nad olid ju punakaardlased.

Anti käsk ratsanikele keskkülla kokku koguda. Küla servalt kihutati galoppi, küla otsalt sõrki ja keskkülalt sar mu. Kiirus määrati kauguse järele.

Üks ja teine heitsid pilgu jahisaagile. Saak on hää, üllatavam, kui seda leitenantki lootis. Kuid siiski polnud viimne rahuldet. Puudus ju Kivioru Peeter.

Mõned minutid seisakut ja liikusid. Leitenant endiselt ees, taga ratsanikud ja viimsete keskel vangid piiratuna säravaist mõõgest. Kuid see polnud kõik. Neid saatsid hirmunul pilgul talumajad, laudad, aidad ja saunaonnid, neid saatsid punased silmad, pisarad, ohked ja veel saatis neid üks kaaslane, s. o. veri, elava inimese veri, jättes üksikuid pisaraid tolmund kiviteele.

vaid ratsanikele, leitenandile ja neile, kes neid jahimehi käsutasid.

Kuid linn jõudis ruttu. Ta oli liikund Kalvimäele ja säääl ootas ta neid.

Leitenant peatas. Kostus komando „sadulast“! Ja ratsanikud hüppasid sadulaist kui üks mees, ulatasid ratsutid hobuhoidjalle ja kogusid ritta.

Kostusid veel komando sõnad. Tassiti viis inimest mõned sammud eemale ja seati ritta. Nüüd aiasid nad kõik. Ei tule linna, ei tule kohut, vaid juba täna tuleb surm püssirauast nohedana kuulirra. Ning vaata, püssid palge ja ragin!

Jälle on korjused Kalvimäel. Jälle tulevad ehmund inimesed Kalvimäele, nutavad, vannuvad, ohkavad, sajatavad. Jälle kaevatakse haudu ja endisille langenuile tulevad uued kaaslased. Nad kõik tahtsid, nad kõik lootisid paremat tulevikku, kuid elu ei annud neile seda maitsta. Võitlus nõudis neid ohvriks parema tuleviku nimel.

P. Tuuli.

KEVADEL.

(Vara lahkund armsale vennale, Magnusele, pühendan need read.)

Miks küll nii kohisevad kevadised veed?
Kes need sääl lähevad mööda teed?
Lökendavad ihalduste tulised tunglad:
noored need otsivad muinasjutu Kunglat —
kunni kord seisavad Toonela väraval.

G. Suits. („Elu tuli.“)

Kevad ja noorus, — elu algus looduses ja inimesis.

Juba märtsikuus, kui meil põhjamaail veel lund palju, külma palju, ennustab hele päiksepaiste kevade tulekut. Ei ole veel kuldnokke ega linavästrikke, neid esimesi varakevade ennustajaid, kuid siiski tunneb kõigis, et lähineb kevad.

Miski võimus liigutab looduses, otsib välja-pääsu, — kuni jürikuu lööb talvelt seljaluu. Ja pääsevad valla kõik suurte vete suud.

Lume sulades tärkavad haljad rohuladvad mustast mullast. Veed ja jõed jooksevad kohinal tiikide, järvede, merede rüppe.

Ah, mis hurmav tunne valdab meeled, astudes pärast tüütuid päevaseid askeldusi õhtusse varakevade loodusse! Iga väiksem keha aatom tunneb kevade puudutust. Valdab miski ebamäärane õnsustunne. Hing tunneb kerge udusulena. Meeli valdab pöörane rõõm ja meeletu iha elu järele. Tahaks hõisata kevadelle kiitust, elule võidulaule. Tahaks hüüda, karjuda kõigile, et käes on kevad, et puhkevad pungad ja tärkavad lilled. Maitskem ürikest kevadilu, kuni veel noored! Pea närtsivad õied, vaikiivad õõpikud. Kulub kevad, läheb mööda suvi, kulub elu ja kaob noorus, kustub silm ja tõntsib samm. . .

Üriker on kevad, ürikersem veel elukevad.

Täis julgust ja elu, noorustuld ja imelisi igatsusi, astuvad noored ellu. Elu näib ees päiksepaistene, täis ihaldet ootusi, unistet lootusi. Püütakse kõrgemalle, tungitakse kaugemalle. Ikka edesi säält, kuhu väsisid isad. Ei kohuta kõrgused, heiduta sügavused. Edesi — täiusele, edesi — valguselle! . .

Ikka kõrgemalle, ikka kaugemalle! — kuni nõrkeb jõud, katkevad tiivad. Ja väsinuna langeb võitleja maale ja peksab purustet rinnaga jõuetus vihas kõvale kivile. . .

* * *

Pehme ja sume varakevade taliilm. Sajab aina hiljukesi laia-pehmet lund. Aeg-ajalt tulevad tuulekeerud raputavad lumega kattund lāngus puuoksi, paisates helbeid tujukas tantsus valgel lumi-vaibal laiali. Ümbrus sajust udune ja taevas õudselts tume. . .

Pikk matusrong liigub tuhkjalt teel surnuaiale. Keskel lille ja roose, maetud krantside ja pārgade alla, puhkab noorelt lahkund armastet seltsimees viimast und, lähinedes viimsele puhkepaigale. Surnuaia väravas veel viimist kord näevad ta

armast nägu lilledega põimitud kirstus. Nutavad noored, on tõsised vanad. . .

Üksikute isikutena varisevad mulda terved omapärased maailmad. Keegi ei suuda ära arvata nende teeneid inimkonna aegloos. Kuid surm, see südameetu vikatimees, ei hooli millestki, ta nopib säält, kus seda aimatagi ei tea. Niisugune on juba kord elu ringkäik. Sest — s u r m a t a p o l e k s e l u.

Noorte käed veel viimist korda teda kannavad ja kirst lastakse pisarate ja kurbade pilkude saatel külm-niiskesse hauda. Ja samased noorte käed, kes alles hiljuti surusid õrnalt ta omi käsi, heidavad külma mulla robisedes ta kirstu kaanele.

— Lenda ehk rooma, lõpp on ikka ühesugune; kõik langevad maale, kõik saavad põrmuks. . .*)

Veel saadetakse leinast tumestet meelega talle viimsed tervitused ja palavad socvid hauapõhja ja haud täidetakse raske, niiske kruusaga. Ja kõigist neist noorusootusist, ihadest ja lootusist on jäänd järele ainult värsked kalm surnuaial. . .

Mu armas, unustamata vend! Kaksikümmend-üks aastat pole palju elamiseks, kuid liig paljugi läbielamiseks praegusel aegloo pöördepunktis. Ning eluvõitlus murdis Sindki. Ja läksid sinna ajaks igaveseks, kust tagasi pöörmist pole kellelgi. Ei sega Sind sääl enam elutormid ega puuduta ilma viletsused. Kuid ilma oled ka elunaudinguid ja rõõmudest. Ei Sulle laula enam kevadlinnud ega kohise puud. Ei ühegi huuled saa sosistada Sulle enam neid armsaid ja otsatu õnnelisi sõnu, mis joovastab hinge ja võlub meeled, mis noorus maisele olemisele alles annab sisu.

Ähmasse kaugusse, kus liituvad sinimetsatuka ääred taevaga, sinna igatses kord Sinugi hing. Kuid surm katkestas elulõnga kesk noorusotsimiste ihasid-vihasid. On unund kõik igavesti ja unud isegi varsti. Sest surmata poleks elu. Kuid ei unu meelest need ilusad ajad, need päevad täis veetlevat vallatust, mis veetsime ühes me eluvõitluses.

Peeter Lindvest.

KEVADISED MOTIIVID.

K a s k e d e a l l.

Olete tunnud kaskede võluvast armsust? Ons teid valdand tüvide lumivalge liblene pehmus, lehtede abras õrnus, okste pruunikad niitevihud, tasa kiikuden tuule käen? Ons teid üllatand varasel kevadel kollakate urbade tolmukad kobarad, sametiste narmastena rippuden läikivail oksil, ons teie ümber hõljund noorte, vaiguste lehtede mahe aroom? Olete viibind kaskede all?

Alles varajane kevad. Jääkelt katab paiguti metsalust, sammelvaip on veel külmetand. Vilus seisab jahe, niiske õhk, segatud pehivate lehtede

*) M. Gorki „Laul kullist“.

ja haorämpsu terava lõhnaga. Aga päikselaigulisil mättil õitsevad vaiged lumikuljused ja mullusest kuluheinast väatavad argseilt alandlikud sinililled, esimesed, varased, lühikeste varte otsan.

See on mahlaaeg.

Vana kase krobelsen tohun on sügav haav. Renni mööda nõrgub kristallselget vedelikku renni alla seatud kapp. See ääreni täis, voolab ülegi. Põlvili laskuden kumardan alla. Anuma põhjan on paar kuivand lehte, mis tuul sinna paiskand ja pinnal ujuvad mõned kuuseokkad ning paar sipelgat, kes tulnud maiustama. Ettevaatlikult päästan sipelgad pilpa abil, puhun okkad kõrvale ja joon ahne sõmuga jumaliku jooki, jahedat kaseveini, Põhja maheda Vaari rinnapiima. Ah, käes on mahlaaeg, valmis on viinad! Kristallisena nõrgub ta värskest haavast, mida puurind halastamatu inimkäs. Jaheda metsa all, lumivalgete tüvisammaste templin, pruunikate okste võlvi varjul pühitsetakse suure Paani tulekut.

Olete viibind kaskede all? Ons teid võlund tüvide lumivalge liblene pehmus, okste pruunikad niitevihud, lehtede abras õrnus? Olete end joobnustand pehivate lehtede kargeist lõhnust, mahlade selgest lättest Paani tulemise suurel pühal?

L o m b i ä ä r e s.

Siin elu, siin tegevus, siin kärsitu rutt. Arvamata putukrahvas kihiseb lääges vees. Limaste taimede vahel looklevad sametmustad kaanid, neist mööda ristlevad suured pruunid vesipõrnikad ja vaikselt pinnal kaaritavad hiigla pika koivega vesikämblikud. Ent madal loigu äär on täis süldist konnakudet. Ümberringi õitsevad sairaankollased konnaoblikad, laiade vaagna taoliste lehtiga ja eemal lõhnab urbõites paju.

Ah, kui hää siin olla helgel kevadpäeval, kui lõbus konne taga ajada, kaane püüda, kiviga „lutsu“ visata, süldises kudes urgitseda ja paljajalu vees sulistada, niikaua kui süda kutsub. Lähedalt lepikust hää tuua apraid oksi. Puukoor juba lahti. Mõnus kaapida mähki. Huuled ja käed pargit leppmahlaga, mis suunurkest pikkade pruunjoontena ulatab üle põski. Hää teha lepp- ehk pajupuust mitmesõrmilist pilli ja siis kivil istuden anduda muusikalle.

Päike paistab soojasti, lepikust kostub lindude sirin ja lombi kohal tantsivad rohelised ning teras-sinkjad kiilid. . .

Elise Tenter.

VAGUSELLE JA PÄIKESELLE.

Taline saanitee valvaka paelana lahtisel laanpinnal. Lookleb ja kõverdub, metsisse kadudes, radadel sirgudes. Lumirüü helendab maarinda mattes, kuid mets vaikselt tukub klaashärmatuskattes. Kõrgus, kus siravaid tähti on ilmamaa, kaet nagu tuhksini-siidise voodriga. Külad veel roiduses, tasased vagased; siiski saab aru, et enam ei kauaks nii . . . Helkigu valgus ja pimedus kadugu! Ta kas või igavest pagegu pelgu.

Vaatle . . . Ju roosakas kajalõõm kaskedel rohekas kuusirbi valguse peites, latvadel tumedail, jääripse kulmu all; vabalt säält rõõmsamaid pilkusiid heites. Allpool veel tumedus, pimedus, sumedus, lokitab okste sees kahvatu hämarus, künitab ülesse kuuskpuude salus, läigib ja tumeneb hangede palus. Kaugusest, kõrgusest maa päale langub ta. Latvult läeb põgeneb, ühineb tumedais metsades võimsana; laane pääl lageneb.

Hommikus taevastelk valge loob punaseid jugasid, säält välja saates leekivaid tulikilde. Igas kui vaates pimedust ääretus kõrguses hävitab lähenev valgus.

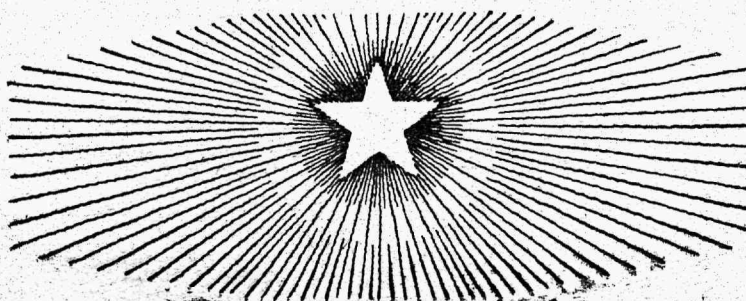
Kõrgeil latvul veel hõbejoad heitlevad . . . Selgivas taevaveses täht kuuga võitlevad, siis . . . just nagu lootuse lahedam viis, — tiibade laiudes, vabastud vangina, sinava laotuse kumeral, — siis . . . paiskab end valgus idast läände, kui jõgivool.

Taeva purpuursest südamest, metsade mustavaist, tukkuvaist harjust, jääkattes kiirgvate mägede varjust, siniste järvede tagant, ja meredest, — puistates tulikulda, kui välkusid äike, — virgub me toitja, me kustumatu päike. Päike . . .

Kergib. Ilutseb . . . Võitluseks noole teravaid jagab. Äratub unest seda, kes ehk veel magab. Võidab kõik pimedustondid, viib varjud kas pikad või laiad. Ehmatab laiske ja vargaid, või peletab tahmased kodukäijad. Ja leiab ka meid — valvel unetul pimedal ööl, ehk väljas ju agaralt tööil.

Valgus ja päike, tahan tervita teid!

Ain Bannaleet.

KAKS KEVADET.

Kevad. . . Loodus on ärkand pikast talvunest. Vulinal ja mürinal jooksevad jõed ning ojad. Veevaod murravad teed igalt poolt: üle maa, puujuurikate ja kivide alt, ikka otseteed edesi, purustes ja kaasa viies kõiki, mis nende liikumist segab ehk nendega ühes minna ei taha. Isegi hooned ja muud ehitused hiiglamürakaina ei suuda veevoolule vastu panna. Nad on vapustet ja varisend ning keerlevad nüüd vägevais lainetes, rännates nendega kaasa ulgumerele.

Kes sundis vetevoogu liikuma ja kuhu ruttavad lained?

See dragöödia algas kevade võimsal hüüdel: „Loodus, vabane talve vangistusest, asu ehitama uut, ilusat elu!“

Välguna tungis kevadhüüe talvunes puhkavasse loodusse. Paastu päikse soojad kiired vabastasid lume alt väljad, metsad ja mäed. Katuseilt niris lumet veetilgena alla. Madalikel ja sois tekkisid veeloigud. Ikka suuremaks ja suuremaks laiuvad veeloigud, sest kõrgustikelt ja mägedelt jookseb lumi veevoogudena nõlvakuid mööda alla, kiskudes kaasa, mis teel ette puutub ja mis ei suuda voogudelle vastu panna.

Vetevood ruttavad ikka edesi — edesi sinijärvedesse, kus koondavad oma jõudu, et oma sõitu mitmekordse jõuga jätkata vappa merre, otsatu okeani kaissu.

Mägede asemelle tekkisid järved, mannermaale okeaanid.

Mis juhtub, mis tuleb?

Inimene jääks kohmetades seisma, kui ta tuhanda aasta jooksul näeks ainult ükskord kevadet. Aga et see nähtus looduses iga kaheteistkümne kuu takka ikka ja jälle kordub ning mõni inime näeb, õnneks, oma elu kestel seda kaheksakümmend ehk rohkemgi korda, siis ei avalda ta vapustavat mõju. Looduse hävitavat tööd nähes tunneb inime rõõmu, sest teab, et looduse suvitöö eelkäijaks on kevad, mis purustab talvise vangikoja.

Kõrgete lumihangede alt vabanend maapind kattub rohelise, lilledega ehitet vaipaga. Puud ehivad lehtedesse. Lindude rõõmsast laulust täitub ilusate helidega kogu õhkkond. Pehme kevadtuul libiseb õrnalt üle maa, üle inimese palge. Kogu ilm on täis rõõmu, õnne ja ilu.

Hommiikul, kui koidukuma kohisevaid metslatvu kuldab ja varalinnud vidistades kuulutavad looduse ärkamist, näeb inime und, et ka tema peab ärkama ja seda tööd algama, mille ta mõni tund varem lõpetand. Sarnast und nägi tööline kapitaalikkude all ägades sajad ja tuhandid aastad. Rahvaste ajalugu teab jutustada, et sarnast und nägid inimorjad ka ilmsi, kuid kahjuks ei leidnud orjad pääseteed sest õvõrgust, kus nad vaevlesid

ja kobedes väljapääsu otsisid enne, kui oktoobrikuul 1917 aastal pärast Kristuse sündimist.

Oktoobrirevolutsioon purustas, nagu tormav veejooks vahutavas jões, kõik tõkked, mis olid takistuseks orjade vabadustele.

See murrang pani paljudki kokkuma, sest neile tegid hirmu revolutsiooni võimsad lained, mis kohisesid kui kevadveed ja ähvardasid lõhkuda kõik teelt. Ainult aeg-ajalt harjusid inimesed ta pöörase kiirusega ning harjuda ei võind ainult need, kes tahavad kevadet vangki panna. . . .

Eluandjad kevadpäikse kiired soojendavad maikuu hommiku värsket õhku. Veel unerüpes suikuvale alevi platsile hakkavad koguma sirgete riduna tööliste organisatsioonid, üksikud inimesed. Nad koguvad punaste lippega, varustetult tööriistega. Joovastavalt ja kõike ära unustades kuulab see platsile kogund inimmuur tervituskõnesid, kõnesid tänapäeva tähtsusest, nagu kevadhääli esimeste rändajate lindude vidistusel, nagu oja vulisemist ehk jõe kohinat, mis kuulutavad, et saabund kevad. . .

Mõni silmpilk möödub vaikides — siis muutub inimmuur vahutavaks mereks, mis laenetena laiuli valgub, et luua lahingut selle vaenlasega, selle takistava jõuga, kes keelas inimesil uue elu ehitamist.

Täna purustavad tugevad vasarpaugud ühis-hoobiga kui merilained selle tammi, mis seisib teel häda ja viletsuse kuristikust vappa merikaissu — õnneriiki. Tervitelles lehvib punane lipp — vabaduse ja õnne märk, nagu päike, mis taltsutab looduse karmust, muudab looduse ilusaks õitseaiaks. Muusikhelidel tundub töö kergena, rõõmsana.

Täna on esimene mai — esimene töömai!

Nii algas revolutsioonikevad ehitustööd, mis loob inimsoole kauni ja rikka tuleviku, tuleviku, kus valitsemas ühtlus ja vendlus, kus kõik rõõmud ja kurbused kogu inimkonnal ühised. Ainult ühine võitlus ja loomistöö on selle ideaali saavutuse kindlaim pant.

Ära kohku, inime, takistuste ja raskuste ees. Usu ühistöö loomisvõimesse. Mida suurem sul see usk ja kindlam tahtmine selle järel käia, seda lähemale sammud elukevadelle ja seda ennemalt leiad õnne, mida otsid, mida otsivad kõik, kes soovivad paremat ja õiglasemat elukorda aastasadade kestel rüvetet maakeral.

Seks olgu meil tunnistajaks kevad looduses ja juhatajaks kevad revolutsioonis.

Olgu tervitet Mai, see kevadkuu! Tervitet olgu revolutsioon — rahvaste vabaduskevad!

Edesi — valguselle!

J. Jalakas.

Tshudovis, 1. mail 1920.

MAILAUL.

J. Lekay.

Punane oli kogu linn.

Punases valguskumas laius mäe lamedal harjal kindlus. Võimsaina sirgusid kõrgusse läikivad tornid. Ja tõusva päikese kuumavas valguses kirendas võitrikas viisharune hele täht.

Uulitsate väänlevas rägastikus rühmlesid töölistel, kandes puhkepäiseid riideid. Ning lehvisid lipud.

Need olid kurnat inimkogud; nad laotasid seintele punaseid kangaid ja kleepisid akendelle veripunaseid paberlehti. Müürid kõik punased. Riie ja paber ja pilved ja õhki veretab esimesel Mai hommikul varakoidu roosakas tules.

Kumab ju hommikune koit. . .

Vabaduse leek. . .

Käis vapustav laine. Aegasid vastseid tervitellev vabanend orjade hulk — enne vaikselt õnnetundel, pärast müriseval hüüdel.

Too päev oli võidupäev. Kergejalgsed tantsijad käisid läbi linna. Näitekunstnikud lõbustasid rahvahulke naljakate, lõbusate, kurbade vaatemängega. Lauljad lasksid kuuldavalle omi paremaid laule. Muusikmehed kõlistasid meeldivail, pidulikel helidel võitlaule uutele aegadelle, naljahamburite lõbusad jutuvood joochnustasid rahvahulke roheliste puie all.

Pidulik püha. . .

Ja kõik see ainult neile, ainult neile, ainult neile. . . Ehmund kodanlus pakku jookseb paanilises hirmus, — poeb, põgeneb; ta kardab neid. . .

Kuid kuule ju hargub meloodia!

Võrratud inimhulgad liituvad, tuul mängiskelleb tuhande lippega.

Milline joovastav viis. . . Ja vabad inimesed kordavad seda, pöördudes pilguga läände.

Vahvalt. . .

Ning mägedel lõõvad leekima hiiglasuured tuliriidad, silmipiiril lõikavad raketid sisisesed õhku.

* * *

Mis on?! Mis juhtund?!

Miks vaikib laul?

Kuhu jäänd on inimesed? Miks säärane õudne vaikus, kohutav kui hauas? Ja majad kõik punased. Veel väiksed salgad käimas tänavail. Nad vaatvad mäele. Sinitaeva sirgub rist. Ja tornidel mängivad päikese kollased kiired.

Sääl kollakas ja veripunane värv. Kas läigib rist. . . või völlas? . .

Ka tänavail see puna. . .

Veri! . . Veri! . . Veri! . . Sulgmütse kandjad kodanlased avaldasid sõda elule, sõda. . . sõda tulevikule, vabadusele, edule, inimsusele; ülestõstet ristihoidvate kätega tahtvad nad punast linna värvida valgeks.

Kuid seinadel, kanaalidel ja majadel on ka süda, on hing, on närvid. Punane nägemus valdab ääretut linna. Voolab ojana veri. . . Tööliste veri. . . Proletariaadi veri. . .

Mai! Mai!

On lämmastav vaikus, näriv ja nõrgestav valu. Kuid maaalusis sügavusis, vanghoonete pimeduses, mürtsuvais vabrikuis, sulatustehaste kuumas uhus, vabadel väljadel ja völlasambaski virgub uus meloodia.

* * *

Hommikus särab võidutäht. . .

Läänekaar kõik punane.

Põhjas loidab ähvardav tulileek.

Ja lõunas. . . selgib ning laenetab punane kuma. . .

Mai sirgub, paisub.

. . . Tulnud valge Mai järele õnnis punane Mai. . . Mitte ristiga, vaid kustumata armastusega.

Veel verd näen! Veel nõrgub ta. . .

Tarvilik on too veri. Nagu punane Mai. Veel viimane heitlus on eel. Veel kannatada. . . Ja ihaldet päeva pidutseb võitrikas Mai.

Venekeelest vabalt tõlkind A. R.

2. *Heljuke. Põlvaino*

TORMIS.

Tormis on matkata imelik hää —
tuksatab süda ja selgeks läab pää!

Võitmattust ilmutab ta siin kui säääl —
nii taevaste all kui taevaste pääl . . .

Murduvad tammed ta hiigla jõu all:
laguneb pihuks see neetud vall! . . .

Ent hüüda veel tahaks: torm purusta veel;
palju tõkkeid veel eel me aadete teel!

Ah tormis on matkata imelik hää —
tuksatab süda ja selgeks läab pää!

Arno Kevade.

KROONIKA

VALGE EESTI KODANLUS NOORTE LIIKUMIST HÄVITAMAS.

Teatawasti on kõik tööliste organisatsioonid ja parteid, kes Kommunistliku (III) Internatsionaali punase võitluslipu alla astund, „seaduslikult“ kodanluse poolt keelatud. Nii tegutseb Eestimaa kommunistlik partei juba neljandat aastat põranda all. Iga kommunist, kes töörahwa revolutsioonilist liikumist süvendand, on kodanluse verivaenlane, keda kättesaamise korral kohe võlla poodakse.

Viimsel ajal asusid eesti proletaarlased energilisele organiseerimistööle, asutades omi ühinguid. Nii näit. moodusteti mõni kuu tagasi Tallinnas üle-eestimaaline noorproletaarlaste ühing, kes juba omal asutamiskooosolekul avaldas kindlat tahet Noorte Kommunistliku Internatsionaaliga ühineda. Järgmisel üldistangul võeti otsus vastu ühineda Noorte Kommunistliku Internatsionaaliga ja läkiteti seekohane sooviavaldus ta päästaapi. Asuti tööle kommunistliku võitlusprogrammi järele.

Nüüd aga toovad valge Eesti ajalehed teate üle-eestimaalise noorproletaarlaste ühingu kinnipanemisest „riigivastase sihi pärast“. Tähen-dab, kodanlus on asund noorproletaarlaste organisatsioonide hävitamisele. Talle on hädaohtlikuks läind liikumine mis kannab „riigivastalist“ iseloomu ning püüab seda algidus surmata. Aga selles eksib ehmund kodanlus: noored võivad oma tegevust põranda all uue jõuga jaikata, nii nagu kommunistlik partei põranda all tegutseb ja kodanluse niikui nii juba kõikuvat jalgealust võimsalt kõigutab.

Üle-eestimaaline noorproletaarlaste ühing on hävitat.

Elagu üle-eestimaaline noorproletaarlaste põrandaalune ühing! A. K.

„VALGE LEIB“.

Üksikuil väeosil tekivad tihti silmapilgud, kus seisukord üleüldiselt (paarikümne versta pikkusel liiniosal) kriitiline ja lootusetu näib olevat. Kui niisugusel silmapilgul mõne nõdrausulise kätte provokatsiooniline üleskutse juhtub, kus valget

leiba, vabadust ja rahu lubatakse ja üle liini jooksmata kutsutakse, hakkavad mõnedgi nõrgad, kes valge leiva kiusatuselle vasta ei suuda panna, pettuseõnge otsa ja lähevad „üle“.

Mäletan, niisugune juhtumine oli maikuu lõpul N. väerinnal, kui valged salgad esimest korda Peterburi päale tungisid. Meie polk, kes juba kaua vahetpidamata võitlustes oli, taganes lõpuks seepärast, et naabruses olevad väeosad taganesid. Meile saadeti toetusväge. Saadeti polk mis arvuliselt meie omast peaaegu kuus korda suurem oli. Veel kaua naljatasid meie polgu kommissarid, et selle polgu esimese roodu külasse jõudmisel nemad kindlalt uskud, et see terve polk ongi. Polk saadeti kohe eelmisele liinile meie kurnat kütte vahetama. Juba paari päeva pärast kuulsime, et osa suurest polgust, umbes 70 meest, „üle“ on läind. Kuidas see „üleminek“ tööpoolest oli, pole teada; räägiti, et rühmakomandöör mehed teadlikult üle liini viind, kus nad korraga ümber piirat ja vangid võet. Pole mingit põhjust kahelda, et see tõesti nii ei olnud. Seda tõendasid ka haavatud, kes pärast meie kätte sattusid. Ja kui see nii oli, siis oleks pidand ju „taevamanna“ neid ees ootama, nagu valgete üleskutses lubati. Aga mis tegid valged kindralid? Nemad tungisid ennemalt juba mitu korda K. jaama päale, aga löödi igakord meie tulega tagasi. Nüüd nägid nad pettusekombel vangivõet küttides seisukorra päästjaid. Nad saatsid vangid jaama äravõtma; nende seljataha seadsid aga kuulipildujad ja ähvardasid taganejaid maha niita. Nemad teadsid, et vangid meie poole tagasi tulla ei julge ja seljataha ülesseatud kuulipildujate pärast taganeda ei tohi ning paratamatalt jaama ära võtavad. Aga olud kujunesid teisiti. Jaam oli kõvaste kindlustet. Soomusrongi shrapnellituli niitis esimese pääletungijate salga maha, selle järele teise ja kolmanda. Pärast seda kui pääletungimise liin vangide surnukehadega ja haavatutega üle oli külvat, tungiti valgetele päale ja võeti 19 kuulipildujat ära, mis vangide seljataha üles oli pandud. Valget leiba keegi neist ei saand, vabadust ja rahu said, aga mitte niisugust, kui nad ettekujutasid.

J. V.

N. väerinnal.
Maikuu, 1919.

Esimene mai — maailma proletariaadi solidaarsuse-, võitluse- ja võidupüha.

Olgu tervitet maailma proletariaat!

Olgu tervitet punane Mai!

KIRJANDUSEST

Noor Asunik. Venemaa Kommunistliku Partei Keskkomitee Siberi Oblasti Büroo Eesti Osakonna Noorsoo ajakiri.

Mainit ajakirja on ilmud juba kolm nummert, mis toimetusele saadet. On üpris rõõmustav nähtus, et ka Siberi noored püüavad kirjanduslikul alal midagi korda saata, sest „Noor Asunik“ toob muu seas ka kirjanduslikke katseid noorte loominguks. Esinevad Kusta Ükspere, K. Dixi. Teisi nimesid pole kuukirja veeruil näha. Kahjuks tarvitab Kusta Ükspere rasket keelt ja segaseid väljendusvorme omis luuletusis, mis nad kohati päris arusaamatuks teevad. Oleks soovitatav enam lihtsust ja mõtteselgust.

Üldiselt kokku võttes on „Noor Asunik“ kahvatu ja sisuvaene. Eriti tuleb seda tähendada seni ilmud numbrite kohta. Loodame aga, et järgmised numbrid muutuvad sisurikkamaiks, mitmekesisemaiks. Selleks ei tohiks Siberi nooril puududa energia!

Arno Kevade.

O. Kullerkupp. Kolmas ülevenemaaline noorte kongress. (Moskvas 2—10 oktoobrini 1920 a.) V. K. P. Keskkomitee Eesti osakonna kirjastus, Peterburis 1921.

Üsna asjalikult ja huvitavalt kirjutet broschüüreke. Annab 16 leheküljel rohkesti väärtuslikku materjaali noorte ühingute tegevusest, nende arenemisest ja elust Nõukogu-Venemaal viimse aasta kestel. Autor on tarvitand pääasjalikult noid andmeid, mis kolmandal ülevenemaalisel noorte kongressil aruannetes ette kantud, kuid ühtlasi tutvustab aruid autor ka noorte ühingute edespidiste tööplaanega või -kavadega, millised vastuvõet mainit kongressi istanguil.

Mis broschüüre lugemise veel iseäranis huvitavaks teeb, on noore autori võrdlemisi ladus keel ja korrapäraselt väljaviilit stiil. On rohkesti tarvitusele võet keelelisi uuendusi. Peab aga seejuures siiski konstateerima, et on ülearu palju tarvitet võõrakeelseid sõnu ja nimelt niisuguseid, mille asemel väga trehvalt oleks võind tarvitada eestikeelseid sõnu, mis raamatu lugemist ka vähem arenend lugejaile tuntavalt meel-

divamaks oleks teind; näit.: detaalset (üksikasjalist), konkreetse (asjaliku), direktiivid (juhtnöörid), kriitiseeris (arvustas), kontsentreerind (koondand) jne. Nende ja veel paljude teiste sõnade asemel oleks kahtlemata eestikeelsed sõnad kohasemad olnud — arusaamise mõttes. Üleüldse peaksime võõraste sõnade tarvitamise suhtes rohkem kokkühoidlikumad olema, et kõnelda rahvaga täiesti arusaadavat ning selget keelt ka kirjalikult.

Ent nende tillukeste puuduste pääle vaatamata on O. Kullerkupu broschüüreke siiski tere-tulnud teos meie kehvas noorsoo kirjanduses.

Juhan Hurt.

KIRJAVASTUSED.

Peeter Uuetoa, Jamburi kr. Osalt leiate avaldetuna „N. K-des.“, osalt „Edasis“ noorte osakonnas; osalt ilmuvad edespidi järgmisis numbreis, nende hulgas ka viimsest saadetusest; osalt jääb tarvitamata. Tervisi!

Tööline A. J., Oudova kreisis. Saadet luuletused on avaldamiseks nõrgad. Ent seepärast ei maksa lootust kaotada. Tingimata saatke veel.

A. S., siin. Ilmub edespidi.

Rosa Öis, siin. Tarvitasime ühe, nagu näete, põhjalikult parandades ja teise päälkirja äll. Teine jääb avaldamata. On võimata asja saada.

Alma Kevadlill, Kaukaasuses. Luuletused nõrgad — see esiteks. Teiseks pole Teil oma täielist aadressi juure lisat.

Mark. Kirjutate, et noorproletaarlased valges Eestis palju tööd teind, mille juures me ei kahtle. Ent see ei anna veel põhjust Nõukogu-Venemaal asuvate eesti noorte hurjutamiseks, kes sammuvad revolutsiooni eelrinnal. Valgest Eestist aga ei too Te mingisugust faktillist materjaali, vaid puhute tühja tutu-lutut. Oma nime ja aadressi olete ka unustand.

Alfred Tüürimees, Siberis. Oleme nji mitu korda korrutatand, et ilma täielise aadressita käsikirjad jäävad tarvitamata.

A. P—r, siin. Tarvitame. Ruumipuudusel ootavad korda.

J. Jalakas, Tshudovis. Leiate avaldetuna. Võrrelge originaaliga.

Toimetuse adress:—

Peterburis, Fontanka № 27.

Tel. 128-48.

Vastutav toimetaja: **Toimetuse Kolleegium.**

Väljaandja:

VNKÜ K-k. Eesti Sektsioonide Keskbüroo.